

Outi Lehto

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN VANHEMPIEN KOKEMUKSIA KASVATUKUMPPANUUDESTA PÄIVÄKODISSA

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN VANHEMPIEN KOKEMUKSIA KASVATUKUMPPANUUDESTA PÄIVÄKODISSA

Outi Lehto
Opinnäytetyö
Kevät 2019
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Outi Lehto

Opinnäytetyön nimi: Maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa

Työn ohjaajat: Päivi Tervasoff ja Harriet Tervonen

Työn valmistusluku- ja -vuosi: Kevät 2019

Sivumäärä: 62 + 3 liitettä

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Tutkimuksen viitekehys koostui monikulttuurista varhaiskasvatusta, kasvatuskumppanuuden rakentumista ja sitä ohjaavia periaatteita sekä vanhempien osallisuutta käsittelevästä teoriasta. Tutkimustehtävänä oli: Millaisia kokemuksia maahanmuuttajataustaisilla vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa? Tavoitteena oli tuottaa tietoa kokemuksista. Tietoa voidaan käyttää kasvatuskumppanuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen. Hyvin voiva ja tarpeelliset palvelut saava maahanmuuttajataustainen kotoutuu paremmin.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus. Keräsin aineiston haastattelemalla kolmea maahanmuuttajataustaista vanhempaa. Haastattelut olivat teemahaastatteluja ja teemat muodostuivat viitekehysten perusteella. Nauhoitin ja litteroin haastattelut. Analysoin aineiston teoriaohjaavalla sisällönanalysilla.

Vanhemmat olivat tyytyväisiä yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen varhaiskasvattajien kanssa. Vanhemmat pystyivät luottamaan varhaiskasvattajiin, ja he tulivat kuulluksi. Suhteet olivat tasavertaisia ja kunnioittavia. Vanhemmat arvostivat varhaiskasvattajien ammatillista osaamista. Kasvatuskeskusteluihin oltiin tyytyväisiä. Ajan riittämättömyyttä ilmeni päiväkotiin tutustumisessa, keskusteltaessa suomalaisesta varhaiskasvatuksesta sekä päivittäisissä kohtaamisissa. Kielellisiä ongelmia ilmeni päiväkotiin hakiessa ja toisinaan myös päivittäisissä kohtaamisissa. Vanhempien osallisuus toteutui oman lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelussa. Vanhemmat toivoivat enemmän tietoa esimerkiksi suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, lapsensa päivästä ja päiväkodin ulkopuolisista tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista.

Varhaiskasvatuksessa tulisi kohdata jokainen vanhempi avoimesti ja kunnioittavasti ilman ennakkoluuloja. Kaikilla perheillä on yksilölliset tarpeet. Tulisi kiinnittää huomiota riittävään aikaan joka tilanteessa sekä varmistaa, että kaikki tulevat ymmärretyksi osaamillaan kielillä. Osallisuutta pitäisi aktiivisesti mahdollistaa. Varhaiskasvattajien vastuulla on huolehtia, että perheet saavat riittävästi tietoa.

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, päiväkotitoi, varhaiskasvatus, maahanmuuttajatausta, vanhemmat.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Author: Outi Lehto

Title of thesis: Educational Partnership in Day Care: Experiences of Parents With Immigrant Backgrounds

Supervisors: Päivi Tervasoff & Harriet Tervonen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2019 Number of pages: 62 + 3 appendices

Immigration and the number of families with immigrant backgrounds has increased in Finland and therefore it is required to study immigrants. Children with immigrant backgrounds have right to early childhood education and care. Listening to parents is important to develop services like day care. Families with the necessary services will integrate better to Finland.

The purpose of the study was to describe parents' experiences regarding educational partnership.

This thesis is a qualitative study. The data were collected from three parents with an immigrant background using theme-based interviews. The collected data were analyzed by using the method of qualitative content analysis.

Results indicated that the parents were satisfied with the educational partnership with the early childhood educators. Parents were able to trust early childhood educators and they felt like they are being heard. Relationships were equal and respectful. Parents were pleased with the educational discussions. Early childhood educators and parents did not always have enough time, for example, to get to know the day care, to daily conversations when bringing or picking up the child and to have conversations about Finnish early childhood education and care. Some language problems appeared when applying for the day care and sometimes when bringing or picking up the child. Parents participated in the planning of their child's curriculum for early childhood education and care. Parents hoped for more information about Finnish early childhood education, information about the child's day and they wished to receive advertisements for events and activities.

Every parent should be met with open mind, respectfully and without prejudice in early childhood education and care. All families have unique needs. It should be ensured that parents can participate in early childhood education and care. It is the responsibility of the early childhood educators that parents get enough information.

Keywords: education partnership, day care, early childhood education and care, immigrant background, parents

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET PERHEET VARHAISKASVATUKSESSA.....	8
2.1	Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa.....	8
2.2	Kasvatuskumppanuus	10
2.3	Vanhempien osallisuus.....	12
2.4	Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet.....	13
2.5	Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	17
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	21
3.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät.....	21
3.2	Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat	22
3.3	Tutkimusmenetelmä	23
3.4	Kohderyhmä ja aineiston keruu	24
3.5	Aineiston analyysi.....	26
3.6	Luotettavuus.....	28
3.7	Eettisyys.....	30
4	TULOKSET	33
4.1	Päivähoidon aloitus ja tutustuminen	33
4.2	Päivittäiset kohtaamiset.....	35
4.3	Kasvatuskeskustelut.....	38
4.4	Vanhempien osallisuus.....	41
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	44
6	POHDINTA	51
	LÄHTEET	58
	LIITTEET	63

1 JOHDANTO

Suomessa maahanmuutto ja sen seurauksena väestörakenteen muutos ja heterogeenisuus väestössä ovat tuottaneet tarpeen tutkia maahanmuuttajia, etnisiä vähemmistöjä ja monikulttuurisuutta (Rastas 2005, 78). Maahanmuuttajataustaiset perheet sosiaalipalveluiden käyttäjinä ovat lisääntyneet. Myös maahanmuuttajataustaisilla on oikeus varhaiskasvatukseen, joten päiväkotien asiakaina on yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia perheitä. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien äänen kuuluville saaminen on tärkeää, jotta voidaan kehittää palveluja myös heille soveltuviksi.

Haastattelut ja niihin liittyvä teoria on tehty ja kerätty vuonna 2014. Sisäministeriön (Sisäministeriö, viitattu 22.10.2018) mukaan 2000-luvulla turvapaikanhakijoiden määrä vuosittain on vaihdellut 1500 ja 6000 hakijan välillä. Vuonna 2015 hakijoita oli yli 32 000. Suomeen saapui siis ennätysmäärä turvapaikanhakijoita maailmalla vallitsevan pakolaiskriisin seurauksena. Opinnäytetyössä haastateltavia etsiessä en poissulkenut mitään maahan muuton syytä, mutta sattumalta kukaan haastateltava ei ollut tullut pakolaisena Suomeen. Maahanmuuttajataustaisten tutkiminen on tullut koko ajan tarpeellisemmaksi, koska maahanmuuttajataustaisten määrä kasvaa, oli heidän Suomeen tulon syynä mikä tahansa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2016, 8, 14, 32) mukaan varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja tärkeä vaihe lapselle oppimisen ja kasvun polulla. Sen tehtävänä yhteiskunnallisena palveluna on muun muassa edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, oppimista ja kehitystä yhteistyössä huoltajien kanssa, edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatusstyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa opiskeluun tai työelämään. Haastattelujen aikaisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 11–13, 31) varhaiskasvatusta kuvataan tavoitteelliseksi vuorovaikutustapahtumaksi päiväkodin ja kodin välillä. Sen tavoitteena on lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja varhaiskasvattajien välinen suhde, jossa tietoisesti sitoudutaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Ymmärrys ja sujuva yhteistyö helpottaa niin varhaiskasvattajia työntekijöinä kuin maahanmuuttajataustaisia perheitä asiakkaina.

Uudessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei käytetä kasvatuskumppanuuden käsitettä, vaan kerrotaan huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Käytän tutkimuksessani silti myös kasvatuskumppanuuden käsitettä, koska teoria on tutkimusta varten, ja haastattelut on tehty silloin kun kasvatuskumppanuus käsitteenäkin oli ajankohtainen. Teemat haastatteluja varten on rakennettu kasvatuskumppanuuden sisällöstä ja haastatteluissa on keskusteltu siitä minkälaisia kokemuksia haastateltavilla on kasvatuskumppanuudesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Tietoa voidaan käyttää varhaiskasvattajien ammattitaidon sekä kasvatuskumppanuuden/huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen. Yhteiskunnallisestikin palveluiden kehittäminen ja maahanmuuttajataustaisten perheiden äänen kuuluville tuominen on kannattavaa, sillä hyvin voiva ja tarpeelliset palvelut saava maahanmuuttajataustainen perhe kotoutuu paremmin.

Tutkimustehtävänä oli: Millaisia kokemuksia maahanmuuttajataustaisilla vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Sosiaali-alan ammattilaisena kohtaan maahanmuuttajataustaisia vanhempia ja perheitä, joten näkökulmaksi valitsin vanhempien kokemukset. Halusin kuulla tulevilta asiakkailta heidän kokemuksiaan. Perheillä on oikeus tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa. Opinnäytetyö tukee myös ammatillista kehittymistäni monikulttuurisessa työympäristössä toimimisesta, kulttuurien välisten vuoropuhelujen ja tasa-arvon edistämisestä sekä tutkimus- ja kehittämistyön osaamisesta.

2 MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET PERHEET VARHAISKASVATUKSESSA

Ihmiset liikkuvat, opiskelevat, solmivat suhteita, etsivät turvapaikkaa ja hakevat töitä nykyään enemmän maailmanlaajuisesti. Suomalaisen yhteiskunnan arki muuttuu monimuotoisemmaksi. (Pitkänen 2011, 7.) Halmeen ja Vatajan (2011, 9–10) mukaan varhaiskasvatukseen osallistuminen on tärkeää maahanmuuttajataustaiselle lapselle. Se auttaa muun muassa lasta oppimaan suomea tai ruotsia luonnollisissa tilanteissa varhaiskasvattajien ja toisten lasten kanssa. Suomi Yhdistyneiden Kansakuntien sopimusvaltiona ja Lapsen oikeuksien sopimuksen allekirjoittaneena lupaa osuuden yhteiskunnan voimavaroista lapsille ja antaa lapsille oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Se takaa suojelun ja huolenpidon jokaisen lapsen elämässä. Myös maahanmuuttajataustaisten lasten osallisuudesta tulee huolehtia ja heidän mielipiteitään kuulla. Käytännössä tarvitaan kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa, jotta voidaan muun muassa tukea lasten vanhempia kasvatustyössä sekä tukea lasten oikeutta oman kulttuurin tuntemukseen.

2.1 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Lain (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 1,3§) mukaan varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusikäisiä, voivat saada varhaiskasvatusta. Myös sitä vanhemmat lapset voivat saada varhaiskasvatusta, jos erityiset olosuhteet sitä vaativat. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa toimia lapsen ja hänen vanhempansa tai muun huoltajansa kanssa yhdessä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai huoltajaa kasvatustyössä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 18) kerrotaan, että perheiden ja henkilöstön säännöllinen yhteistyö on oleellista, jotta yhteinen kasvatustehtävä muodostaa mielekkään kokonaisuuden lapsen kannalta. Haastattelujen aikaisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 11–12) mukaan siihen tarvitaan kasvatuskumppanuutta.

Varhaiskasvatus on perheen ja päiväkodin yhteinen kasvatustehtävä. Lähtökohtaisesti vanhemmat ovat vastuussa kotona ja perheessä tapahtuvasta hoidosta ja varhaiskasvattajat ajasta, jonka lapsi viettää päiväkodissa. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén & Välimäki 2009, 154.) Päiväkodin ydintehtäviä ovat hoito, kasvatustyö ja opetus. Niiden lisäksi perustehtäviin voidaan lukea vanhempien

kanssa tehtävä yhteistyö, verkostotyö ja lastensuojelun tukitoimi. (Koivunen 2009, 11.) Haastattelujen aikaisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 31) vanhempien ja varhaiskasvattajien asennoitumista yhteiseen kasvatustehtävään kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. Siihen kuuluu myös konkreettista organisointia ja sopimista molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Nykyisessä varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 32) ei käytetä kasvatuskumppanuus-käsitettä. Sen on korvannut huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, jonka tavoitteena on henkilöstön ja huoltajien yhteinen sitoutuminen lasten turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen.

Ulkomaalainen ja maahanmuuttaja -käsitteet voi erottaa sillä, että ulkomaalainen on henkilö, joka ei ole omassa maassaan. Suomessa ulkomaalaisesta tulee maahanmuuttaja, kun hän asettuu pysyvästi asumaan Suomeen. Maahanmuuttaja on voinut tulla Suomeen esimerkiksi paluumuuttajana, pakolaisena, avioliiton, opiskelun tai töiden vuoksi. (Räty 2002, 11.)

Kulttuuri voidaan käsittää monella tapaa, kuten korkeakulttuurina, taiteena tai jonkin ryhmän käyttäytymismallina, mutta kun puhutaan kulttuurien välisestä kohtaamisesta, niin kyse on paljon laajemmasta asiasta. Se on opittua ja se koostuu erilaisista asioista, kuten uskomuksista, arvostuksista ja tekemisistä, joita ihmiset ovat historiansa aikana oppineet ja omaksuneet. Ihminen kasvatetaan kulttuurinsa jäseneksi, eikä hän synny automaattisesti mihinkään kulttuuriin. Kulttuurisen käyttäytymismallien, arvojen ja normien oppimista kutsutaan sosialisatioprosessiksi, jossa omakсутaan yhteisölle tyypillinen käsitys oikeasta ja väärästä sekä ihmisen olemassaolon ja elämäntehdävän merkityksestä. Kulttuurin avulla hahmotetaan ympäristöä, ja vaikka ihmisillä olisi sama kulttuuritausta, he eivät ole yhtenäinen ryhmä. Yksilöiden erilaiset elämäkokemukset muokkaavat heidän maailmankuvaansa. (Räty 2002, 42–43.)

Monikulttuurisessa yhteiskunnassa eri kulttuurien edustajat elävät tasa-arvoisessa asemassa keskenään ja monikulttuurisuus on erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Palveluja kehitetään ajatuksena, että asiakaskunta on monikulttuurista. Monikulttuurisuudessa on yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Monikulttuurisuuden kehittämistä voidaan ajatella koko yhteiskunnallisella tasolla tai pienemmissä yhteisöissä, kuten koulussa tai päiväkodissa. (Räty 2002, 46–48.)

Missä tahansa sosiaali- ja terveysalan tehtävässä työntekijä voi kohdata maahanmuuttajataustaisen asiakkaan. Ulkomaalaisuus ei saa hallita asiakassuhdetta, mutta työntekijän tulisi ottaa huo-

mioon kulttuurinen sensitiivisyys, eli tietoisuus omasta kulttuurista ja sen vaikutuksesta omaan toimintaan sekä kyky kommunikoida ja kohdata kielivaikeuksista ja näkemysristiriidoista huolimatta. Lisäksi työntekijä tarvitsee tietoa omasta lähiympäristöstään ja maahanmuuttajien palvelujärjestelmästä, jotta osaa välittää tietoa niistä maahanmuuttajille. (Räty 2002, 210.) Vieraan kulttuurin tuntemus ei ole suurin haaste kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Tärkeää on tuntea oma kulttuuri ja tiedostaa sen vaikutus omassa ajattelussa ja käyttäytymisessä. Kaikkien yksittäisten kulttuurien ominaispiirteiden opettelu ei ole mielekästä, sillä ne voivat vaihdella saman maan sisällä ja eri perheissä. (Halme & Vataja 2011, 53.)

Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä on ensisijaisesti perheellä. Varhaiskasvattajilta vaaditaan hyvää kulttuurista ymmärrystä, jotta vanhempien kasvatustavoitteita voidaan käsitellä vastavuoroisesti ja tasavertaisesti. Vanhempien ja varhaiskasvattajien tietämys ja asiantuntemus yhdistyvät tasavertaisessa vuorovaikutuksessa. Olennaista on kasvatuskumppanuus. (Halme & Vataja 2011, 10–11.) Haastattelujen aikaisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 41) mukaan on ”erityisen tärkeää tiedottaa ja keskustella vanhempien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista.” Uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 48) sanat ”erityisen tärkeää tiedottaa ja keskustella” ovat jääneet pois. Uuden suunnitelman mukaan ”Huoltajille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatustoiminnan, tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä”.

2.2 Kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa ensisijainen tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvoivalla lapsella on mahdollisimman hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset. Turvalliset ja mahdollisimman pysyvät ihmissuhteet edistävät niitä. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 15.) Uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatus kuvaillaan yhteiskunnalliseksi palveluksi, jolla on monia tehtäviä, kuten edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Tärkeää on tuntea jokainen lapsi ja ottaa jokaisen yksilöllinen kehitys huomioon. Edellytyksenä lapsen tuntemiselle on mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja henkilöstön välillä. (Opetushallitus 2016, 14,18.) Kasvatuskumppanuudessa koti ja päiväkotit tuodaan lähelle toisiaan ja varhaiskasvattajat osallistuvat vanhempien rinnalla lapsen kasvatukseen ja hoitoon (Kaskela & Kekkonen 2006, 20).

Vanhassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 31) on kirjoitettu, että vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus sekä he tuntevat lapsensa parhaiten. Varhaiskasvattajilla on ammatillinen tieto ja osaaminen, sekä vastuu tasavertaisen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden edellytysten luomisesta. Uuteen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2016, 8, 20) ei enää kirjoitettu, että vanhemmat/hoitajat tunsivat lapsensa parhaiten, mutta uudenkin suunnitelman mukaan hoitajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Henkilöstöllä tulee olla yhteinen ymmärrys siitä, miten pedagoginen eli tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta lasten oppimisen ja hyvinvoinnin toteutumiseksi toteutetaan. Yhteistyö vanhempien kanssa edellyttää aktiivisuutta ja aloitteellisuutta henkilöstöltä. Varhaiskasvattajalta vaaditaan hienotunteisuutta, perheen tilanteen ymmärtämistä ja kykyä nähdä, millainen yhteistyömuoto kullekin perheelle sopii (Koivunen 2009, 152).

Eri kulttuureissa voi olla eroja muun muassa yksilöllisyydessä ja yhteisöllisyydessä. Esimerkiksi, kun lapsen kehityksessä on pulmia ja päiväkodissa kutsutaan koolle ammatti-ihmisistä koostuva verkostopalaveri, maahanmuuttajataustainen vanhempi saattaa tuntea tilanteen vieraaksi, sillä vaikeuksista puhuminen ulkopuolisille voi olla outoa. Lisäksi suomalainen tapa kasvattaa lapsi itsenäiseksi voi olla vaikea käsittää, sillä yhteisökulttuureissa lapsen ei oleteta olevan omatoiminen. Aikakäsitys saattaa myös olla erilainen eri kulttuureissa. Suomalaista varhaiskasvattajaa saattaa turhauttaa vanhempien myöhästely tapaamisista tai lapsen epäsäännöllinen tuominen päiväkotiin. Varhaiskasvattaja voi keskustella perheen kanssa ja auttaa perhettä sopeutumaan suomalaisiin tapoihin. (Halme & Vataja 2011, 57–60.)

Haastattelujen aikaisen Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Päivähoidon johtoryhmä 2011, 14) mukaan omahoitajatyötapana on yksi päiväkotien laatutekijöistä Oulussa. Se on työmenetelmä, jossa jokaisella lapsella on omat nimetyt hoitajat. Se mahdollistaa laadukkaamman varhaiskasvatuksen ja tekee siitä inhimillisempää lapselle, perheelle ja varhaiskasvattajille. Omahoitaja luo vahvimman vuorovaikutussuhteen lapseen ja hänen perheeseensä. Hän tukee lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja ja auttaa lasta sopeutumaan uuteen ympäristöön. Halmeen ja Vatajan (2011, 79) mukaan omahoitajuus on osa kasvatuskumppanuutta. Omahoitaja tuo turvaa pienelle lapselle. Uuden Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut 2017, 16) mukaan lapselle on nimetty vastuukasvattaja. Alkuvaiheessa vastuukasvattaja vastaanottaa lapsen ja perheen, tutustuu heihin ja tutustuttaa heidät käytännön asioihin. Vastuukasvattaja luo vahvimman vuorovaikutussuhteen lapseen hoidon alkuvaiheessa. Hän

myös perehdyttää lasta muuhun ympäristöön, henkilöstöön ja muihin lapsiin. Lähtökohtana on luotamuksellinen yhteistyö ja perusturvallisuudesta huolehtiminen. Salmisen ja Tynnisen (2011, 50) mukaan omahoitajuuden tulisi jatkua mahdollisimman kauan. Ihannetilanteessa omahoitaja pysyisi samana koko lapsen päiväkotiajan.

Kaskelan ja Kekkosen (2006, 9) mukaan kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Kasvatuskumppanuus rakentuu tutustumiskäynnistä, aloituskeskustelusta, lapsen vastaanottamisesta, tutustumisvaiheesta, päivittäisistä kohtaamisista, kasvatustilanteista ja lapsen erityisen tuen tilanteista. Järvisen, Laineen ja Hellman-Suomisen (2012, 118) mukaan kasvatuskumppanuus pitää sisällään muun muassa vanhempien osallisuuden vahvistamisen, eikä yksisuuntainen tiedottaminen sitä vahvista. Seuraavat kappaleet sisältävät teoriaa vanhempien osallisuudesta, kasvatuskumppanuutta ohjaavista periaatteista sekä kasvatuskumppanuuden rakentumisesta. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen -kappaleessa näkyvät myös kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet, koska ne ovat tärkeitä kaikissa kasvatuskumppanuuden rakentumisen alueilla. Koska opinnäytetyön kohteena olivat maahanmuuttajataustaiset vanhemmat, samat kappaleet sisältävät myös kulttuurien välistä kohtaamista kasvatuskumppanuudessa. Vaikka Järvisen ym. (2012, 108) mukaan ulkomaalaistaustaisten perheiden kanssa kasvatuskumppanuudessa toimitaan samalla tavalla kuin suomalaisperheiden kanssa, niin kirjallisuutta on myös maahanmuuttajataustaisuuden huomioimisesta kasvatuskumppanuudessa ja varhaiskasvatuksessa.

2.3 Vanhempien osallisuus

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2002, 18) mukaan vanhemmilla on oikeus osallistua oman lapsensa kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Varhaiskasvattajien tulisi antaa vanhemmille mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatuksen toteutumiseen sekä vahvistaa mahdollisuutta, että vanhemmat voivat muodostaa halutessaan vertaisvuorovaikutuksen ja tuen ryhmiä. Varhaiskasvattajat myös tukevat vanhemmuutta ja kotia kasvatustyössä ja tiedottavat erilaisista lapsiperheille suunnatuista palveluista ja tukijärjestelmistä, sekä ohjaavat niiden käyttöön.

Kun varhaiskasvattaja kohtaa uusista kulttuureista tulevia perheitä, hän joutuu etsimään uusia menetelmiä vanhemman osallisuuden lisäämiseksi ja tasavertaisuuden toteutumiseksi. Pyrkimys on

toimia perhelähtöisesti ja antaa tilaa perheen omille toiveille ja näkemykselle tilanteesta. Tavoitteena on perheen oman kyvyn ja pätevyyden vahvistaminen päätöksenteossa ja elämässä. Vanhemmilla saattaa olla erilaiset odotukset ja käsitykset varhaiskasvatuksesta. Keskustelut kasvatuksesta ja sen tavoitteista voivat auttaa perhettä ymmärtämään suomalaista kasvatuskulttuuria ja varhaiskasvattajien tapaa toimia lasten kanssa. Varhaiskasvattajat saavat myös keskusteluissa arvokasta tietoa perheen kasvatuskulttuurista. Kulttuurilla selittäminen ei oikeuta kuitenkaan esimerkiksi lapsen fyysistä kurittamista ja laiminlyöntiä. Varhaiskasvattajan ei tulisi hyväksyä väkivaltaa, mutta on hyvä ymmärtää ja tiedostaa mistä erot kasvatuskulttuureissa johtuvat. (Halme & Vataja 2011, 71–72, 74.)

Maahanmuuttajataustaisten perheiden osallisuutta päiväkodissa voidaan lisätä monin tavoin. Esimerkiksi tulkin tilaaminen päiväkodin vanhempainiltoihin ja muihin tilaisuuksiin sekä omakielisten vanhempainiltojen ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen voi auttaa perhettä osallistumaan. Tulkin käyttö on tärkeää myös väärinymmärryksiä välttämiseksi. Se on myös perusturva ja ihmisoikey. Jos varhaiskasvattaja ei tiedä riittäkö vanhempien suomen kielen taito, kannattaa aina tilata tulkki. Tulkin tulee olla ammattitulkki, eikä vanhemman aviopuoliso, sukulainen, tuttava, eikä koskaan lapsi. (Halme & Vataja 2011, 72, 86–87.)

2.4 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kaskelan ja Kekkosen (2006, 5) mukaan kasvatuskumppanuutta, eli varhaiskasvattajien ja vanhempien keskinäistä vastavuoroista vuorovaikutusta, ohjaavat periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Varhaiskasvattaja, joka on sitoutunut ammatilliseen kumppanuuteen, luo perheisiin suhdetta tavalla, jossa reflektiivinen, pohtiva ja molempien osapuolten ymmärrystä hyödyntävä työtapa tulee mahdolliseksi. Kumppanuussuhde tulee mahdolliseksi varhaiskasvattajan tietoisien toiminnan tuloksena ja se syvenee varhaiskasvattajan ja vanhempien välisessä dialogisessa vuoropuhelussa.

Kuuleminen

Aktiivinen kuuntelu on vuorovaikutuksen avain. Sen tavoitteena on viestiä hyväksyntää ja auttaa puhujaa selventämään ajatuksiaan ja tunteuksiaan. Siihen voivat kuulua muun muassa puhujan

katsominen silmiin, nyökkäily kuuntelemisen merkiksi, kannustus puhujaa jatkamaan, lisäkysymysten esittäminen sekä varmistaminen, että on ymmärtänyt oikein, mitä puhuja kertomallaan on halunnut tarkoittaa. Kuuntelija voi auttaa myös puhujaa huomaamaan asioita uudesta näkökulmasta sekä vahvistaa puhujan käsitystä omista vahvuuksistaan ja voimavaroistaan kuuntelemalla keskityneesti ja kiireettä. (Järvinen ym. 2012, 159.)

Nummenmaan ja Karilan (2011, 45) mukaan tietoinen läsnäolo vuorovaikutussuhteessa on ammattilisten keskustelujen perusta. Siihen kuuluvat mielen pysähtyminen ja hiljentyminen kohtaamaan toinen osapuoli, sekä valppaus havainnoida ja nähdä asioita sekä ottaa uusia näkökulmia. Jos mieli ei ole läsnä, se harhailee ja näkee helposti vain omat uskomukset ja käsitykset. Ei-tietoisesti läsnä oleva henkilö saattaa ajatella stereotyyppisten ennakkokäsitysten kautta eikä ota toista osapuolta yksilöllisenä. Stereotyyppisiä ennakkokäsityksiä voivat olla muun muassa kulttuuriset tai ikään ja sukupuoleen liittyvät ennakkoluulot. Tietoisien läsnäolon neljä kulmakiveä ovat havainnointi, havaitun kuvaileminen, ei-tuomitseminen sekä osallistuminen.

Aktiivinen kuunteleminen ja kiinnostus voivat ilmentyä keskustelussa sekä kielellisesti että ei-kielellisesti asentojen, ilmeiden ja eleiden avulla (Nummenmaa & Karila 2011, 49). Keskustelukumppanin ymmärtäminen vaatii muutakin kuin yhteistä kieltä. Asian esittäminen, äänenpainot ja oheisviestintä vaikuttavat paljon keskusteluun. Äänneet, tauottelu, puheen rytmi, etäisyys keskustelukumppanista, kosketus ja maailmankatsomus voivat vaihdella kulttuurista toiseen. Lisäksi viestinnän suoruus tai epäsuoruus voivat tehdä ymmärtämisestä hankalampaa. Kulttuuri myös usein määrittelee sen, mistä asioista ja missä tilanteissa voi puhua. Kulttuurien kohdatessa erityisesti halu ymmärtää ja tulla ymmärretyksi ovat tärkeitä viestinnän onnistumiseksi. (Räty 2002, 66–69.)

Kysyminen on kuuntelemisen ohella keskeinen osa keskustelua ja yksi yleisimmin käytetyistä sosiaalisista taidoista. Kysymyksillä voidaan avata keskustelua, johdatella erilaisiin teemoihin ja syvällisempään asioiden tarkasteluun sekä luoda mahdollisuuksia tarkastella asioita uusista näkökulmista. Kysymyksiä voivat olla esimerkiksi kuvailevat, kontekstuaaliset sekä reflektiiviset kysymykset. Kysymysten oikea ajoitus ja esittäminen edellyttää läsnäoloa ja aitoa kiinnostusta. (Nummenmaa & Karila 2011, 52–55.)

Väärinkäsitykset ja ristiriidat syntyvät monesti, koska emme tunnista tai tiedä kommunikaatioiden eroja. Perheeltä voi kysyä esimerkiksi heidän tapaansa tervehtiä tai seurata kuinka he toimivat.

Esimerkiksi hiljaisuus voi olla toisessa kulttuurissa merkki erimielisyydestä, toisessa luottamuksesta. Toisessa kulttuurissa hiljaisuutta arvostetaan ja toisessa se koetaan ylimielisyydeksi. (Halme & Vataja 2011, 54–55.)

Kunnioitus

Kaskelan ja Kekkosen (2006, 34) mukaan ihmisellä on kaipuu tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on, ilman ehtoja. Kunnioittava asenne näkyy toisen ihmisen hyväksymisenä ja arvostamisena. Myönteisellä ja avoimella asenteella autetaan ihmistä huomaamaan, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Esimerkiksi selän kääntäminen, mitätöiminen ja sen viestittäminen, ettei toisen sanomisilla ole merkitystä, on kunnioituksen osoittamisen puutetta.

Aito kunnioitus edistää hyvän vuorovaikutussuhteen syntymistä. Jos kunnioitetaan toista, niin puhuja kertoo asioita peittelemättä ja teeskentelemättä. Jos salaa merkittäviä asioita, niin se on viesti arvostuksen ja kunnioituksen puuttumisesta. Perheen ei kuitenkaan tarvitse jakaa kaikkia asioitaan, vaan yksityisyyttäkin tulee kunnioittaa. (Halme & Vataja 2011, 75.)

Vanhemmat ja varhaiskasvattajat ovat aina yksilöitä eivätkä vain oman ryhmänsä edustajia. Vuorovaikutustilanteissa ovat läsnä yksilöhistorialliset kokemukset. Omat arvostukset ja kokemukset vaikuttavat siihen, keitä pidetään sopivina kasvatuskumppaneina. Toisten kasvatuskäsityksien arvottamiseen vaikuttaa oma arvomaailma. Toisen elämäntapojen ja käsitysten kunnioittaminen on keskeistä kumppanuuden toteutumisessa. (Karila 2006, 95.) Esimerkiksi suomalaislapsille opetetaan, että silmiin katsominen on hyvä asia ja sitä pidetään rehellisyyden merkinä, mutta joissain kulttuureissa lapsen ei ole soveliasta katsoa aikuista silmiin. Varhaiskasvattajan tulisi kunnioittaa tätä, eikä vaatia lasta katsomaan silmiin. (Halme & Vataja 2011, 57.)

Luottamus

Luottamus rakentuu kuulemisesta ja kunnioittamisesta. Sen syntyyn tarvitaan aikaa, vuoropuheluja ja kohtaamisia. Luottamukseen vaikuttaa myös se, miten vanhemmilla on mahdollisuus osallistua lastensa kasvatukseen sekä miten varhaiskasvattaja huomioi vanhempien ajatukset, toiveet ja kasvatuskäsitykset. Myös lapsen ja varhaiskasvattajan välinen suhde sekä miten varhaiskasvattaja

välittää tietämystään lapsesta, vaikuttavat varhaiskasvattajan ja vanhemman väliseen luottamukseen. Jos varhaiskasvattajalla on sensitiivinen suhde lapseen, se herättää vanhemmassa luottamusta lapsen hyvään hoitoon ja turvallisuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Dialogi

Dialogi on sellaista puhumista, joka kutsuu toiset osallistumaan keskusteluun. Sana dialogi käännetään usein vuoropuheluksi. Päiväkodissa on kyse useammista osapuolista; lapsesta, vanhemmista ja varhaiskasvattajista. Tehtävänä on yhteisen ymmärryksen rakentaminen ja muodostaminen erilaisissa suhteissa sekä erilaisten mielipiteiden ja näkemysten olemassaolon tunnistaminen. Ei ole tarkoitus osoittaa jotakin näkemystä vääräksi tai oikeaksi, vaan löytää mielekäs yhteinen tapa käsitellä erilaisia näkemyksiä. (Nummenmaa & Karila 2011, 47–78.)

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattaja ei käytä vain asiantuntijalähtöisiä auttamismalleja, vaan asettuu vanhemman rinnalle. Se luo kokemuksen vanhemmalle, että varhaiskasvattaja toimii lasta koskevissa asioissa yhteisymmärryksessä vanhemman kanssa. Myös lapselle muodostuu kokemus siitä, että varhaiskasvattajat arvostavat heidän vanhempiensa näkemyksiä. Lapselle muodostuu itsestään kuva rakastettuna ja hyväksyttynä ihmisenä. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Jatkuva vuoropuhelu avaa tilaa ottaa puheeksi niin arkisia ja tavanomaisia vastoinkäymisiä kuin vakavampiakin ongelmia ja erityisen tuen tarpeita. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–23.)

Varhaiskasvattajan tulee pohtia, näkeekö hän maahanmuuttajataustaisen vanhemman samanlaisena kumppanina kuin suomalaisen vanhemman, ja näkeekö hän maahanmuuttajataustaisen vanhemman kasvatuskumppanina vai autettavana. Jokaisella perheellä on oikeus vaikuttaa elämänsä liittyviin päätöksiin ja ratkaisuihin. Jokaisella perheellä on vahvuuksia, jotka tulee saada käyttöön. Valtakäsityksen ollessa erilainen, vanhempi saattaa odottaa esimerkiksi, että varhaiskasvattaja antaa tarkat toimintaohjeet. Hän saattaa oudoksua varhaiskasvattajaa, joka kohtaa vanhemmat tasavertaisesti. Perheelle tulee kertoa kasvatuskumppanuuden periaatteista ja toteuttamisesta. (Halme & Vataja 2011, 58, 76.)

2.5 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Vanhempien ja varhaiskasvattajien suhde alkaa tutustumisesta toisiinsa ja tutustumisen kautta molemmat rakentavat kuvan siitä, voiko kumppaniin luottaa (Karila 2006, 97). Haastattelujen aikaisen Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (Päivähoidon johtoryhmä 2011, 14) mukaan pohjana kasvatuskumppanuudelle ovat luottamus, tasavertaisuus ja kunnioitus. Perustana ovat päivittäinen viestintä ja vanhempien kanssa käytävät keskustelut, joista kasvatuskumppanuus rakentuu. Kumppanuus mahdollistaa asioiden hienotunteisen ja molemminpuolisen esille tuomisen. Uuden Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman pohjana on valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (Opetushallitus 2016, 32–33), jossa kerrotaan luottamuksen rakentumisen, keskinäisen kunnioituksen ja tasa-arvoisen vuorovaikutuksen tukevan kasvatusyhteistyötä. Jos henkilöstön ja huoltajien välillä on luottamuksellinen ilmapiiri, niin yhteistyö mahdollistuu myös haastavissa tilanteissa. Kiesiläisen (2001, 256) mukaan vuorovaikutus tapahtuu vähintään kahden ihmisen välillä, mutta ammatti-ihmisellä on kuitenkin aina vastuu vuorovaikutuksen hoitamisesta.

Päiväkodin aloitus ja tutustuminen

Tutustumiskäynti on luonnollista tehdä perheen kotiin, jossa vanhemmilla on turvallinen paikka jutella omasta lapsesta ja perheestä. Kysymyksille ja ihmettelylle tulee antaa tilaa ja aloituskeskustelun lähtökohtana onkin antaa perheelle puheenvuoro. Yhtenä tavoitteena on auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoidon aloitukseen. Ensitapaamisella on suuri merkitys luottamuksen rakentumiselle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–43.) Alkutapaamisella luodaan pohja kumppanuudelle ja tarvittaessa keskusteluun varataan tulkki, jos vanhemmat ja varhaiskasvattajat eivät puhu samaa kieltä. Jos suomalainen varhaiskasvatus ja päiväkoti ovat vanhemmalle uutta, niin on hyvä kertoa jo aloituskeskustelussa havainnollisesti päivärytmistä ja päiväkodin eri tavoista. Vanhemmille kerrotaan myös kasvatustilanteista ja varhaiskasvatussuunnitelmasta, ja että kaikkien perheiden kanssa keskustellaan säännöllisesti. Vanhemmille on hyvä jakaa myös omakielistä materiaalia varhaiskasvatuksesta. (Halme & Vataja 2011, 82–83.)

Päiväkodissa tulee toivottaa maahanmuuttajataustainen perhe tervetulleeksi. Pienilläkin teoilla, kuten muutaman sanan kielen opettelemisella voidaan saada maahanmuuttajataustaiselle tunne, että häntä ja hänen kulttuuriaan arvostetaan. Erityisesti alkuaikoina tulisi antaa paljon aikaa maahanmuuttajataustaisille vanhemmille, sillä heillä ei välttämättä ole käsitystä siitä, mikä päiväkoti on ja

mitä siellä tapahtuu. Kulttuurieroistakin voidaan keskustella perheen kanssa ajan kuluessa. Tapoja ja arvojen erilaisuutta tulee kunnioittaa ja tukea lasta kaksikielisyydessä. (Räty 2002, 165–168.)

Päivähoidon aloituksessa riittävän pitkä tutustumisaika on tärkeää. Maahanmuuttajataustainen vanhempi kannattaa ottaa mukaan ryhmän arkeen ja kertoa hänelle, että se on normaali käytäntö. Näin päästään tutustumaan ja varhaiskasvattajat näkevät vanhemman tavan toimia lapsensa kanssa. Tutustumisajan tulisi olla vähintään muutamia päiviä, mutta mielellään viikon tai kaksikin. (Halme & Vataja 2011, 79.)

Maahanmuuttajataustaisen vanhemman ja lapsen tutustuttaminen suomalaiseen varhaiskasvatukseen on tärkeää. Kuvitetut päiväohjelmat, kalenteri tulevista tapahtumista, keskustelut pukeutumisesta, syömisestä, päivän kulusta sekä suulliset ja kirjalliset viestit ja tiedotteet ja muistilaput omalla äidinkielellä auttavat vanhempia ymmärtämään suomalaista varhaiskasvatusta. Keskustelut auttavat myös varhaiskasvattajia ymmärtämään maahanmuuttajataustaisen omaa kulttuuria ja toimintatapoja. (Halme & Vataja 2011, 80–82.)

Päivittäiset kohtaamiset

Varhaiskasvattajien ja vanhempien välinen yhteistyö on varhaiskasvatuksen perusta. Yhteistyön tulisi perustua kunnioittavaan ja toimivaan vuorovaikutukseen. Tähän tarvitaan sekä halua ymmärtää toista että hyviä kommunikointitaitoja. Arvostavan kohtaamisen luontevia tilanteita ovat esimerkiksi päivittäiset keskustelut. Tärkeitä kohtaamisen tilanteita ovat kuitenkin kaikki muutkin kohtaamiset, kuten perhekeskustelut, vanhempainillat, yhteiset retket ja juhlat sekä erilaiset tapahtumat. Jos vuorovaikutussuhde on kunnioittava ja toimiva, niin madaltuu myös kynnys ottaa huolet esille helpommin ja ymmärrettävällä tavalla. (Järvinen ym. 2012, 164.)

Usein päiväkodissa on tapana mennä suoraan asiaan, mutta vanhemmat saattavat tulkita sen epäkohteliaaksi, jos heidän kulttuurissaan on totuttu epäsuoraan viestintään. Väärinkäsityksiä voi tulla myös toisinpäin, jos varhaiskasvattaja ei huomaa vanhemman epäsuoraa viestiä tai toivetta, kun vanhempi ei halua olla työkeä suoralla viestinnällä. Varhaiskasvattajien tulisi tiedostaa eri viestinnän tyylejä ja eroja. Joillekin kirjalliset tiedotteet eivät merkitse mitään ja maahanmuuttajataustaisen vanhempien voi olla vaikea ymmärtää niitä kielen vuoksi tai lukutaito voi puuttua kokonaan. Viestit olisi hyvä välittää aina myös suullisesti. (Halme & Vataja 2011, 53, 55.)

Varhaiskasvattaja voi omalla esimerkillään ja myönteisyydellään rohkaista vanhempaa puhumaan, pohtimaan sekä kysymään lapseen liittyvistä asioista. Vanhemmille on tärkeä saada puhua juuri heidän lapsestaan. Varhaiskasvattajan olisi hyvä kertoa vanhemmille siitä, miten juuri heidän lapsensa päivä on mennyt, mitä lapsi on kokenut, tehnyt ja sanonut. Vuoropuhelu muodostuu, kun varhaiskasvattaja kertoo päivän tapahtumia ja vanhemmat illan kuulumisia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Kasvatuskeskustelut

Haastattelujen aikaisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 32–33) mukaan jokaiselle päiväkodissa olevalle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Suunnitelman tavoitteena on vanhempien näkemysten ja lapsen yksilöllisyyden huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Keskusteluissa sovitaan vanhempien kanssa myös yhdessä yhteistyön toimintatavoista ja lapsen osallistumisesta suunnitelman laatimiseen. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 10–11) kerrotaan, että jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, jotta suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatusta, opetus ja hoito toteutuu. Suunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Henkilöstö laatii suunnitelman yhteistyössä huoltajien kanssa ja henkilöstön vastuulla on etsiä keinoja lapsen näkökulmien selvittämiseksi ja lapsen toiveet ja näkemykset tulee huomioida suunnitelmassa. Suunnitelma on dokumentti, johon kirjoitetaan lapsen oppimista, hyvinvointia ja kehitystä tukevat tavoitteet ja toimenpiteet. Tärkeää on, että henkilöstön ja huoltajien näkemykset ja havainnot lapsesta yhdistyvät varhaiskasvatussuunnitelmassa, jota tarkistetaan ja arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Siihen sisältyy myös lasten, henkilöstön ja huoltajien yhdessä sopimat asiat.

Vanhempien ja varhaiskasvattajien väliset varhaiskasvatuskeskustelut merkityksellistetään usein kasvatuskumppanuutta toteuttavaksi työmuodoksi. Eri vanhemmat ja eri varhaiskasvattajat suhtautuvat keskusteluihin eri tavoin, eikä kasvatuskumppanuuden toteutuminen kasvatuskeskusteluissa ole itsestäänselvyys. Kasvatuskumppanuudessa on ajatus tasavertaisesta suhteesta, jossa sekä vanhemmat, että varhaiskasvattajat ovat omasta asemastaan käsin asiantuntijoita. Varhaiskasvattajien ja vanhempien tietoa ja asiantuntijuutta käytetään lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. (Nummenmaa & Karila 2011, 61–70.)

Maahanmuuttajataustaisten vanhempien kanssa käytävissä kasvat keskusteluissa voidaan käydä läpi esimerkiksi perhesuhteita, perheen ja lapsen historiaa, kielitaustaa, kulttuuritaustaa ja uskontokasvatusta. Vanhempia rohkaistaan kertomaan lapsesta ja lapsen kehityksen kannalta tärkeistä asioista. Heitä myös rohkaistaan keskustelun kuluessa esittämään kysymyksiä. On tärkeää tehdä vanhemmille selväksi se, että jokaisesta lapsesta käydään säännöllisesti keskusteluja, eikä vain, jos on ongelmia tai haasteita lapsen kehityksessä tai käyttäytymisessä. (Halme & Vataja 2011, 84–86.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyössäni haastattelin maahanmuuttajataustaisia vanhempia heidän kokemuksistaan kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Tämä luku sisältää tutkimuksen tarkoituksen, tutkimustehtävän, metodologiset lähtökohdat, tutkimusmenetelmät ja kuvaukset kohderyhmästä, aineiston keruusta, analysoinnista sekä opinnäytetyön luotettavuudesta ja eettisyydestä. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu ja aineisto analysoitiin teoriaohjaavalla sisällönanalyysilla.

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Tutkimuksen tarkoituksena voi olla selittää, kartoittaa, kuvailla tai ennustaa jotain tapahtumaa, ilmiötä tai ilmentymiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 137). Opinnäytetyöni tarkoitus on kuvailla maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Tutkimustehtävänä oli: Millaisia kokemuksia maahanmuuttajataustaisilla vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa?

Opinnäytetyöstä voivat hyötyä niin varhaiskasvattajat kuin maahanmuuttajataustaiset perheetkin. Varhaiskasvattajat saavat tietoa siitä, miten maahanmuuttajataustaiset vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden, sillä tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa. Kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseen tarvitaan tietoa siitä, kuinka se toimii, mikä toimii ja mikä ei. Kehittämällä kasvatuskumppanuutta, hyötyvät sekä vanhemmat että varhaiskasvattajat. Lisäksi hyötyä voidaan ajatella myös yhteiskunnalliselle tasolle. Toimiva kasvatuskumppanuus auttaa maahanmuuttajataustaisia perheitä, ja hyvin voivat maahanmuuttajataustaiset perheet kotoutuvat paremmin yhteiskuntaan.

Ammattikorkeakoulun rehtorineuvoston (2017, 10) mukaan sosiaalialan osaamisalueita ovat muun muassa eettinen osaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen. Opinnäytetyölläni sain tietoa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta. Voin tuottaa, tulkita, käyttää ja jakaa tietoa. Se edistää tasa-

arvoa ja sen avulla voi reflektoida varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuuden toimintaa. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien äänen kuuluville saaminen edistää myös sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia. Se myös pyrkii ehkäisemään maahanmuuttajataustaisten syrjäytymistä yhdellä osa-alueella eli varhaiskasvatuksessa.

3.2 Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kanasen (2010, 41–42) mukaan kvalitatiivinen tutkimus soveltuu parhaiten muun muassa sellaiseen tilanteeseen, jossa halutaan ilmiöstä hyvä kuvaus. Se voi olla esimerkiksi sanallinen kuvaus, joka on helppo ymmärtää. Mahdollistaakseni opinnäytetyön tarkoituksen kuvailla kokemuksia, valitsin kvalitatiivisen tutkimuksen. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii muun muassa toimijoiden näkökulman ymmärtämiseen ja kontekstuaalisuuteen. Kvalitatiivisessa strategiassa kohde ja tutkija ovat vuorovaikutuksessa ja tutkija on mukana luomassa tutkimaansa kohdetta. Siinä voidaan etsiä monimuotoisuutta ja säännönmukaisuuksia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 22–26.)

Tutkimukseni taustalla oli fenomenologis-hermeneuttinen tieteenfilosofia. Fenomenologiassa ollaan kiinnostuneita ihmisten kokemuksista. Kokemuksella tarkoitetaan laajasti ihmisen kokemuksellista suhdetta maailmaan, jossa hän elää, eli hänen omaan todellisuuteensa. (Laine 2010, 29.) Fenomenologian mukaan maailma on katsojan silmissä, eli ihminen on avoin maailmalle, sekä osana maailmaa. Maailma on sellainen kuin se on tai kuin mielemme sen meille muodostaa. (Järvinen & Järvinen 2004, 188–189.)

Taustalla oli fenomenologinen tieteenfilosofia, koska tutkimuksen kannalta merkityksellisiä olivat ihmisten yksilölliset kokemukset heitä koskevassa kasvatuskumppanuudessa. Opinnäytetyölläni en etsinyt uusia teorioita tai yleistyksiä, vaan ihmisten ainutlaatuisia kokemuksia. Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua ja tutkimuksen kohteena olivat haastateltavien kielelliset ilmaisut kokemuksistaan kasvatuskumppanuudesta.

Hermeneutiikka on yleisesti teoria tulkinnasta ja ymmärtämisestä. Hermeneuttinen ulottuvuus fenomenologiseen tutkimukseen tulee tulkinnan tarpeen myötä. Hermeneuttisen tutkimuksen kohteena voivat olla esimerkiksi kielelliset ilmaisut. Ilmaisulla on merkityksensä ja merkityksiä voidaan lähestyä vain tulkitsemalla ja ymmärtämällä. Ilmaisut sekä niiden ymmärtäminen ovat perusilmiö

yhteisöllisessä elämässä. Fenomenologisella ja hermeneuttisella tutkimuksella on molemmilla kaksisoinen rakenne. Tutkijalla on esiymmärrys tutkimuskohteesta jo ennen tutkimusta ja tutkimus kohdistuu tähän. Tutkija pyrkii tutkimuksessaan tematisoimaan, refleктоimaan sekä käsitteellistämään koettua elämää esiymmärryksineen. Fenomenologiasta tai hermeneutiikasta ei ole mahdollista esittää tarkkaa kuvausta, vaan se saa soveltavan muotonsa kulloisenkin tutkimuksen tutkijan, tutkittavan ja tilanteen erityislaatuisuuden mukaan. (Laine 2010, 31–33.) Teemahaastattelua tehdessä minulla oli esiymmärrys tutkimuskohteesta ja olin esiymmärryksen mukana muodostanut haastattelujen teemat. Suullisesti kerrottuja kokemuksia tulkitessa oli ymmärtämisen ja tulkinnan tarve. Analysoidessa arvioin myös yhä uudestaan ja uudestaan ymmärrystäni vanhempien kokemuksista.

Opinnäytetyössäni on holistinen ihmiskäsitys. Rauhalan (2005, 32–46) mukaan ihmisen ontologinen perusmuotoisuus voidaan esittää kolmijakoisena. Kolme ihmisen olemassaolon perusmuotoa ovat tajunnallisuus, kehollisuus ja situationaalisuus. Tajunnalla käsitetään inhimillisen kokemuksen kokonaisuutta, kehollisuudella ihmisen kehon toimintaa ja prosesseja sekä situationaalisuudella ihmisen oman elämäntilanteen kietoutuneisuutta todellisuuteen. Opinnäytetyössäni nämä kolme käsitystä ihmisestä holistisena ihmiskäsityksenä loivat kokonaisuuden, jossa maahanmuuttajataustainen vanhempi on kokeva, elämyksellisiä tiloja elävä, mielellinen ja orgaanisesti olemassa oleva. Hän elää omassa ainutlaatuisessa elämäntilanteessaan, johon vaikuttavat sekä itse valitut että kohtalonomaiset asiat. Itse valittuja voivat olla esimerkiksi asuinpaikka, ystävät ja ravinto. Kohtalonomaisia ovat muun muassa ihonväri, maa, johon hän on syntynyt sekä hänen vanhempansa.

3.3 Tutkimusmenetelmä

Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 35–41) mukaan haastattelun etuna on, että ihminen nähdään subjektina ja hänelle annetaan mahdollisuus mahdollisimman vapaaseen itseään koskevien asioiden esille tuomiseen. Ihminen on aktiivinen osapuoli. Tutkijan tehtävänä on välittää kuvaa haastateltavan kokemuksista, tunteista, käsityksistä ja ajatuksista. Haastattelut voidaan luokitella sen mukaan kuinka strukturoituja ne ovat. Lomakehaastattelu on strukturoitu, teemahaastattelu puolistrukturoitu ja syvähaastattelu strukturoimaton. Tutkin ihmisten kokemuksia itseään ja perhettään koskevasta kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa, enkä halunnut antaa valmiita vastausvaihtoehtoja kuten lomakekyselyssä usein annetaan. Haastateltavat saivat vapaammin vastata, eikä vastausvaihtoehtojen sopimattomuus tullut ongelmaksi.

Haastattelussa on monia etuja muihin, esimerkiksi kyselylomakkeeseen nähden. Aineiston keruuta voidaan säädellä, aiheiden järjestystä voidaan muuttaa vastaajia myötäillen, sekä voidaan syventää saatuja tietoja esimerkiksi esittämällä lisäkysymyksiä tai pyytämällä perusteluja esitetyle mielipiteelle. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 200.) Valitsin teemahaastattelun, eli puolistrukturoidun haastattelun. Haastateltavat saivat vapaammin vastata, eikä vastausvaihtoehtojen sopimattomuus tullut ongelmaksi. Teemoittelu auttoi varmistamaan kasvatuskumppanuuden rakentumisen sekä sitä ohjaavien periaatteiden käsitellyiksi tulemisen. Se mahdollisti myös lisäkysymysten esittämisen ja täsmennysten pyytämisen. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 47–48) mukaan teemahaastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan.

Tutkimukseni teemat muodostuivat kasvatuskumppanuuden rakentumisesta: 1. Päivähoidon aloitus ja tutustuminen. 2. Päivittäiset kohtaamiset. 3. Kasvatuskeskustelut. 4. Vanhempien osallisuus. Jokaiseen teeman sisältyy kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Liitteessä 2 on teemarunko, jossa on kirjattuna myös teemoihin sisältyviä keskustelujen aiheita.

Ruusuvuoren ja Tiittulan (2005, 23) mukaan haastattelu ja spontaani keskustelu voivat muistuttaa toisiaan, mutta eroavat kuitenkin aina toisistaan. Haastattelijalla on tiedon intressi ja haastattelulla pyritään aina päämäärään. Haastattelija tekee kysymyksiä, kannustaa, ohjaa keskustelua, tekee aloitteita ja fokusoi sitä teemoihin. Tutkimuksen tavoite ohjaa haastattelua. Haastattelijan rooli on kysyjän ja tiedon kerääjän rooli. Haastateltavan rooli on vastaajan ja tiedon antajan rooli. Lisäksi haastattelut usein tallennetaan esimerkiksi nauhoittamalla tai tekemällä muistiinpanoja.

3.4 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Haastattelin maahanmuuttajataustaisia vanhempia, joilla oli lapsi tai lapsia päiväkodissa. Alun perin harkinnanvaraisen näytteen kriteereinä olivat: vanhempi on tai vanhemmat ovat muuttaneet Suomeen jostain muusta maasta, heillä on päiväkodissa lapsi tai lapsia, lapsi on ollut päiväkodissa riittävän pitkään ja vanhemmat pystyvät keskustelemaan kokemuksistaan suomeksi. Suomen kielin kriteeristä luovuin haastateltavia etsiessäni, koska suomea puhuvia en löytänyt ensimmäisen jälkeen. Ensimmäinen haastattelu oli suomeksi, kaksi seuraavaa englanniksi.

Riittävän pitkä kokemus päiväkodista on vaikea määritellä, mutta noin vuoden päiväkotikokemuksen jälkeen vanhemmat ovat kokeneet kasvatuskumppanuuden rakentumisen eri vaiheet ja osat alueet. Yhden haastateltavan lapsi oli ollut hieman alle vuoden päiväkodissa, muut reilusti kauemmin. Haastateltavia etsiessä en rajannut onko haastateltava äiti, isä vai molemmat vanhemmat. Haastateltavaksi löytyi yksi äiti ja kaksi isää.

Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 59) mukaan harkinnanvaraisen näytteen ja vain muutaman haastateltavan haastattelu on perusteltua, jos pyritään syvällisempään ymmärrykseen tutkittavasta asiasta tilastollisen yleistysten sijasta. Jo muutamaa henkilöä haastatteleamalla merkittävää tietoa voidaan saada. Haastattelin kolme vanhempaa, jotta saisin syvällisempää tietoa ja tutkimus ei laajeni liikaa. Yksityiskohtaisemman tiedon saanti olisi voinut vaarantua liian laajassa näytteessä, kun aika ja resurssit ovat rajalliset. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 75) mukaan haastattelun jonkinlaisessa muodossa tallentaminen on välttämätöntä. Tallensin haastattelut nauhoittamalla. Se mahdollisti haastatteluihin keskittymisen ja poisti epävarmojen muistiinpanojen tekemisen tarpeen. Analysoidessa pystyin palaamaan haastatteluihin tarvittaessa.

Käytin tutkimuksessani lumipallo-otantaa. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 59–60) mukaan lumipallo-otannassa tutkija etsii haastateltavia, jotka ovat toiminnassa mukana, ja pyytää heitä ehdottamaan henkilöitä, jotka sopisivat myös haastateltaviksi ja joilta voisi saada täydentävää tietoa. ”Lumipalloilu” voi jatkua, kunnes haastateltavia ei enää löydy tai haastateltavia on tarpeeksi ja saturaatiopiste eli kylläntymispiste on saavutettu. Tutkimuksessani haastattelin kuitenkin vain muutamaa vanhempaa, enkä tavoitellut yleistettävyyttä.

Ensimmäinen haastateltava löytyi kollegan kautta. Hän tunsu maahanmuuttajataustaisen vanhemman, jolla oli ollut lapsi päiväkodissa vähintään vuoden ja suomen kielen taito oli riittävä haastatteluun. Seuraavien haastateltavien löytymiseksi vanhempi ehdotti, että ottaisin yhteyttä henkilöön, joka on paljon tekemisissä maahanmuuttajataustaisten kanssa. Hänen kauttaan tapasin paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, mutta kriteereihin sopivaa suomea osaavaa haastateltavaa ei löytynyt. Yksi kiinnostui ja ehdotti, että voisin haastatella hänen miestään englanniksi. Päädyin luopumaan suomen kielen osaamisen kriteeristä. Toinen haastateltava antoi suoraan vinkin, ketä voisin pyytää seuraavaan haastatteluun.

Haastattelupaikan valinta ei ole epäolennainen tekijä haastattelun onnistumisen kannalta. Haastattelupaikkoina voivat olla esimerkiksi haastateltavan koti, koulu tai työpaikka. Haastatella voi

myös julkisessa tilassa kuten kahvilassa. Jos tila on liian virallinen tai muodollinen, niin haastateltava voi kokea olonsa epävarmaksi. Haastateltavan koti on haastateltavalle tuttu ja turvallinen, hänen valtakuntansa, joten haastateltava voi tuntea olonsa varmemmaksi ja haastattelulla on suurempi mahdollisuus onnistua. Haastateltavan kotona voi kuitenkin myös olla häiriötekijöitä, kuten julkisissa tiloissakin. Jos haastattelupaikkana on haastateltavan koti, niin tutkijan tulee ottaa huomioon, että hän on vieraalla maalla, ja hänen tulee miettiä tarkkaan ja tarkkailla haastateltavan antamia merkkejä siitä, kuinka tässä tilassa käyttäytyään. (Eskola & Vastamäki 2010, 29–30.)

Annoin haastateltavien valita haastattelupaikan. Kerroin mahdollisista vaihtoehdoista ja haastateltavan mahdollisuudesta ehdottaa jotain muutakin paikkaa. Paikka voisi olla esimerkiksi haastateltavan koti, koulumme kokoustila, jokin julkinen paikka tai mikä tahansa muu haastattelulle sopiva tila. Ensimmäinen haastattelu tehtiin koulullamme etukäteen varaamassani kokoustilassa, toinen haastateltavan kotona ja kolmas lähellä haastateltavan työpaikkaa etukäteen varaamassani kokoustilassa. En muistanut pyytää, että haastatteluissa olisi paikalla vain haastateltava häiriötekijöiden minimoimiseksi. Ensimmäisessä se toteutui itsestään, sillä haastatteluaikaa sopiessa haastateltava ehdotti aikaa, jolloin pääsee ilman lapsia. Toinen haastattelu tuli hyvin nopealla varoitusaikalla haastateltavan kotiin ja osan ajasta paikalla samassa huoneessa oli myös haastateltavan lapsi leikkimässä itsekseen. Lapsen läsnäolosta huolimatta haastateltava vaikutti puhuvan avoimesti niin negatiivisista kuin positiivisistakin asioista liittyen sekä itseensä, lapseensa että varhaiskasvatushenkilöstöön. Lapsi ei myöskään häirinnyt haastattelua, joten ei olisi ollut tarvettakaan pyytää, ettei hän olisi samassa huoneessa. Kolmannessa haastattelussa ei ollut paikalla muita, sillä haastateltava pyysi ajankohdaksi sellaisen ajan, jolloin lapsi on vielä päiväkodissa.

3.5 Aineiston analyysi

Kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä voidaan käyttää analyysimenetelmänä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysilla saadaan aineisto, esimerkiksi haastattelu järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 91,103.) Tutkimuksen ydinasiat ovat analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Tutkimusta aloittaessa tähdätään näihin ja analyysivaiheessa tutkijalle selviää minikälaisia vastauksia hän saa ongelmiinsa, tai analyysivaihe voi paljastaa tutkijalle, miten ongelmat olisi pitänyt asettaa. (Hirsjärvi ym. 2007, 216.)

Analyysitapaa on hyödyllistä miettiä etukäteen jo aineistoa kerättäessä, jolloin sitä voi pitää ohje-nuorana jo haastattelua ja sen purkamista suunniteltaessa (Hirsjärvi & Hurme 2008, 135). Tässä tutkimuksessa merkityksellisinä analyysiyksiköinä olivat kokemukset kasvatuskumppanuudesta. Haastattelin teemahaastatteluilla ja teoria kasvatuskumppanuudesta sekä teemat olivat valmiina, joten teoria ohjasi tutkimuksessa myös analyysivaiheessa. Tuomen ja Sarajärven (2012, 108–111, 117) mukaan aineistolähtöisessä analyysissa sisällönanalyysi on kolmivaiheinen prosessi, johon kuuluu aineiston pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi sekä teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee kuten aineistolähtöinen analyysi, mutta jossain vaiheessa, kuten abstrahoinnissa, eli käsitteellistämässä teoreettiset käsitteet tulevat teoriasta valmiina. Tuomen ja Sarajärven (2018, 141–143) mukaan temaattinen analyysi etenee periaatteessa verrannollisesti sisällönanalyysin kanssa, mutta niissä eroavaisuutena on, tunnistetaanko aluksi johtoajatukset, joiden ympärille kootaan temaattinen kartta, vai kuten sisällönanalyysissa, erotetaan kaikki merkitysyksiköt aluksi pelkistetyiksi ilmauksiksi ja lähdetään rakentamaan hierarkiaa taulukoinnin avulla alaluokista kohti kokoavan käsitteen muodostamista. Käsittekarttaa voi kuitenkin käyttää myös sisällönanalyysin apuna, jos se auttaa analysoinnin etenemisessä.

Aineiston analysoinnin aloitin litteroinnilla. Litteroin sanatarkasti kaikki haastattelut ja kuuntelin sekä luin niitä useampaan kertaan. Jaoin alkuperäisen tekstin vanhempien ”puheen” analyysiyksiköiksi, jotka olivat ajatuskokonaisuuksia. Samassa lauseessa saattoi olla useita eri ajatuskokonaisuuksia, tai ajatuskokonaisuus saattoi muodostua useasta lauseesta, yhteensä niitä oli 477. Käänsin ne listatessa samalla suomenkieliseen yleiseen pelkistettyyn muotoon säilyttäen mukana yhteyden, jossa vanhempi oli kertonut kokemuksen. Tein samaan aikaan listausta ja yleiseen pelkistettyyn suomenkieliseen muotoon kääntämistä, jotta kääntäessä ja pelkistäessä en menettäisi alkuperäistä yhteyttä. Pelkistäessä pidin alkuperäistä litteroitua tekstiä rinnalla, jotta haastateltavan tar koittama asia ei muuttuisi. Jos olisin kääntänyt alkuperäiset ilmaukset suoraan suomen kielelle, niin asiayhteys olisi saattanut kadota, sillä samassa lauseessa saattoi olla useita pelkistettyjä ilmauk sia, jotka kuuluivat eri luokkiin. Muodostui kolmisarakkeinen taulukko, jossa vasemmalla oli alku peräisellä kielellä olevat ja keskellä suomenkieliset pelkistetyt ilmaukset. Oikeanpuoleinen sarake oli tyhjä seuraavaa vaihetta varten.

Seuraavaksi aloin etsiä samankaltaisuuksia ja ryhmitellä tietokoneella työskennellen, mutta aineis toa oli niin paljon, että päädyin tulostamaan ne ja tarkastelemaan niitä lattialla, jotta ne olisi hel pampi hahmottaa. Leikkasin jokaisen rivin omaksi paperisuikaleekseen, joten mukana kulki aina

alkuperäinenkin teksti. Analyysi tehdään aina alkuperäisaineistosta (Nikander, 2010, 441). Löysin samankaltaisuuksia ja yhdistin ilmauksia alaluokiksi. Pystyin käyttämään oikeanpuoleista tyhjää saraketta luokkia muodostaessa. Jatkoin analysointia paperisena lattialla vielä pidemmälle. Teoreettisen viitekehyksen ja haastatteluteemojen sisältöjen vaikutus tuli yläluokkia ja teoreettisia käsitteitä muodostaessa, mutta kaikki yläluokat eivät kuitenkaan tulleet suoraan teoreettisesta viitekehystä tai teemoista, sillä aineistosta ilmeni sellaista, mitä teoreettisessa viitekehyksessä tai teemoissa ei suoraan ollut.

Kokosin alaluokkia A3 kartonkien päälle ja tiivistin niitä käsitekarttojen avulla. Pääluokat muodostuivat suoraan haastatteluteemoista ja yhdistäväksi luokaksi tuli tutkimuksen aihe, eli maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Kartonkien päälle tehtyjen karttojen avulla sain tietokoneellekin koottua analysoinnin. Tulosten kirjoittamista varten tulostin taas aineiston, jotta pystyin hahmottamaan paremmin kuvaavimmat ja tärkeimmät tulokset ja kirjoittamaan ne raporttiin. Liitteessä 3 on myös taulukot, joihin kokosin pää- ja yläluokat sekä esimerkkejä suomenkielisistä merkitysyksiköistä.

3.6 Luotettavuus

Opinnäytetyön luotettavuuskysymyksiä tulee huomioida jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. Jos aineisto on jo kerätty ja analysoitu, luotettavuutta ei enää voi parantaa. Luotettavuus liittyy siis prosessin eri vaiheisiin. Koko työn ja menetelmien arvioitavuutta parantaa se, että tiedonkeruu-, analysointi-, ja tulkintamenetelmiin perehdytään etukäteen, jotta niiden soveltuvuus erilaisiin tutkimusilmiöihin tiedettäisiin. Valinnat tulee olla kirjattuna ja perusteltuna jo suunnitteluvaiheessa. (Kananen 2010, 69.) Oman tutkimukseni suunnitteluvaiheessa perehdyin eri menetelmiin ja mietin niiden soveltuvuutta ihmisten kokemusten tutkimiseen.

Lincolnin ja Guban (1985, 296–300) sekä Eskolan ja Suorannan (2001, 211–212) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida uskottavuuden (credibility), siirrettävyyden (transferability), varmuuden (dependability) ja vahvistuvuuden (confirmability) kriteereistä. Uskottavuuden kriteerissä tarkastellaan vastaavatko tutkijan tulkinta ja käsitteellistäminen tutkittavien käsityksiä. Rastaan (2005, 79–80) mukaan laadullisessa tutkimushaastattelussa tavoitteena on tuottaa haastateltavan puhetta tutkimusaineistoksi tutkimusta varten joistain tietyistä ilmiöistä tai asioista.

Haastattelun onnistumiselle lähtöoletuksena on, että haastattelija ja haasteltava ymmärtävät toisiansa. Haastateltavan ja haastattelijan tullessa erilaisista kulttuureista, voi käydä niin, että heidän kokemuksensa ovat erilaisia ja he tulkitsevat ympäristöä eri tavoin. Tutkimukseni luotettavuutta voi heikentää muun kuin äidinkielen käyttäminen haastattelukielenä. Ymmärtämiseen ja maailman kokemiseen vaikuttavat myös kulttuuritaustamme, ja haastatteluissa kaikkien kulttuuritaustat olivat erilaiset. Pyrin lisäämään ymmärrystä lisäkysymyksiä ja tarkentamalla kysymyksiäni, jos vaikutti ettei haastateltava vastannut siihen, mikä kysymykseni tarkoitus oli. Kielellisesti ymmärsimme kuitenkin hyvin toisiamme. Joitakin sanoja selitettiin puolin ja toisin ja tarvittaessa kysyin olinko ymmärtänyt oikein. Lisäksi heti haastattelujen aluksi ja haastattelujen aikanakin selitin teemoissa ilmenneiden termien tarkoituksia.

Siirrettävyyden kriteerissä tutkimuksen tulokset tulisi olla siirrettävissä kaikkiin väestön samankaltaisiin konteksteihin. Haastateltavia tulisi kuvata mahdollisimman tarkasti sekä haastateltavat tutkimusnäytteenä tulisi edustaa koko samankaltaista väestöä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa katsotaan kuitenkin, etteivät yleistykset ole mahdollisia sosiaalisen todellisuuden monimuotoisuudesta johtuen. (Lincoln & Guba 1985, 297.; Eskola & Suoranta 2001, 211–212.) Tutkimuksessani en pyrkinyt yleistettävyyteen, joten saturaation, eli kylläntymispisteen saavuttaminen ei myöskään ollut tarkoitus. Saturaation voisi saavuttaa, jos uusia havaintoyksiköitä, eli tutkittavia, otetaan tutkittavaksi niin kauan, että ne alkavat toistaa itseään eivätkä tuo enää uutta tutkimukseen (Kananen 2010, 70). Jos näyte olisi toinen tai tutkimuksessa olisi enemmän haastateltavia, niin kaikki kokemukset eivät olisi samanlaisia kuin nykyisessä näytteessä. Kuvaan kuitenkin tutkimusprosessin niin tarkasti, että samankaltainen tutkimus olisi mahdollista suorittaa toiselle näytteelle. Kerron haastateltavista ja haastattelutilanteista tarvittavat tiedot, mutta haastateltavien anonymiteetin säilyttämiseksi kaikkien tietojen julkistaminen tutkimuksessa ei ole mahdollista.

Varmuutta tutkimukseen saa lisää ottamalla huomioon tutkijan ennakko-oletukset ja vahvistuvuudella tarkoitetaan sitä, että tehdyt tulkinnat saavat tukea toisista tutkimuksista, joissa on tutkittavaa vastaavaa ilmiötä (Eskola & Suoranta 2001, 212). Suunnitelmavaiheessa etsin aihealueen muita tutkimuksia. Suoraan vastaavaa tutkimusta en löytänyt. Perehdyin myös ennalta ilmiöön ja aiheeseen, joten jonkinlaisia ennakko-oletuksia varmasti syntyi. Lisäksi olen itse tutkijana koonnut kasvatuskumppanuuden teorian ja teemat eri lähteistä sekä asettanut kriteerit tutkimuksen harkinnanvaraiselle näytteelle, joten oman toiminnan vaikuttavuutta tutkimukseen ei voi poistaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline ja luotettavuuden kriteerinä on myös tutkija itse (Eskola & Suoranta 2001, 210).

Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, kuinka haastateltavat vastaavat teemoihin ja kysymyksiin. Hirsjärven ym. (2007, 201–202, 228) mukaan luotettavuutta heikentävänä tekijänä voi olla taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia haastattelussa. Myös kulttuuriset tekijät vaikuttavat siihen, millaisen kuvan ihminen haluaa antaa itsestään ja minkälaisista asioista halutaan keskustella. Lisäksi vastausten tulkinnassa ja saattamisessa teoreettiselle tasolle vaaditaan tarkkuutta. Tutkimuselostetta voidaan rikastuttaa muun muassa suorilla haastatteluotteilla. Tämä auttaa lukijaa ymmärtämään tulkintoja ja sitä mihin tutkija päätelmänsä perustaa. Tutkijana en voi olla täysin varma kertoivatko haastateltavat sosiaalisesti suotuisasti, tai mistä asioista heidän kulttuurissaan voidaan keskustella, mutta jo haastateltavia etsiessä ja heitä haastateltavaksi kysyessä kerroin haastattelun aiheesta. He, jotka suostuivat, olivat todennäköisesti valmiita puhumaan siitä. Kerroin etukäteen anonymiteetin säilymistä, jotta haastateltaville tulisi turvallisempi olo puhua avoimesti kaikista kokemuksista. Tuloksia raportoidessa en voi käyttää suoria lainauksia haastatteluista selkeyttäkseni sitä, mihin tulokset perustuvat, koska yksi haastattelu on tehty suomeksi ja kaksi englanniksi. Suorista lainauksista erottuisi suomenkielisen haastattelun ilmaukset. Pidän haastateltavien anonymiteetin suojelemista tärkeämpänä kuin suorien lainauksien kirjoittamista. Voin silti käyttää suomenkieliseen yleiseen muotoon muutettuja ilmauksia, jolloin niistä ei selviä onko alkuperäinen ollut englanniksi vai murteellinen suomenkielinen ilmaus.

3.7 Eettisyys

Kaikki tutkimukset sisältävät eettisiä kysymyksiä ja ongelmia. Käsittelen eettisyyttä omaa tutkimustani koskevissa eettisyyden kysymyksissä. Alasuutarin (2005, 18) mukaan eettiset ongelmat ovat pohdintaa, eikä mekaanisesti yleisiä ohjeita ja sääntöjä noudattamalla eettisyys ratkea lopullisesti. Pohdinnassa tulisi miettiä miten asiat voidaan tehdä parhaalla mahdollisella tavalla, kun eri tavoitteet ja periaatteet ovat jännittyneessä suhteessa keskenään.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n (2018, 4, 11) mukaan opinnäytetyössä tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä ja käytäntöjen vastuita sekä hallita eettisen ennakoarvioinnin tarpeellisuus, menetelmät ja lähtökohdat. Toisten omistamia aineistoja käytettäessä tulee niiden tekijä, alkuperä ja lähteet mainita. Opinnäytetyössäni olen kirjoittanut viittaukset kaikkiin käytämiini lähteisiin sekä tekstissä, että lähdeluettelossa. Olen myös pohtinut eettisiä kysymyksiä niin aihetta valitessa, suunnitellessa, toteutuksessa kuin raportoidessakin.

Ilmestystieteissä tutkimuksen jokainen vaihe sisältää eettisiä kysymyksiä. Tutkimuseettisistä kysymyksistä on hyvä olla tietoinen jo ennen tutkimuksen aloittamista. Jo tutkimuksen tarkoitusta pitäisi miettiä siltä kannalta, että se parantaisi tutkittavana olevaa inhimillistä tilannetta. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 19–20.) Tutkimukseni tarkoituksen lähtökohtana on, että tutkimustuloksista olisi hyötyä maahanmuuttajataustaisille vanhemmille itselleen. Varhaiskasvattajat voisivat kehittää kasvatuskumppanuutta niin, että se ottaisi huomioon maahanmuuttajataustaisten vanhempien näkökulman kasvatuskumppanuuteen. Esimerkiksi kritiikki ja negatiiviset asiat varhaiskasvattajia tai päiväkotia kohtaan eivät kohdistu kuitenkaan mihinkään nimeltä mainittuun päiväkotiin tai varhaiskasvattajiin, joten heidän anonymiteettinsä säilyy myös.

Mäkisen (2006, 92–96) mukaan haastattelututkimukset sisältävät paljon eettisiä kysymyksiä ja ongelmia, jotka liittyvät haastateltavien valintaan ja heidän huomiointiin, kuten haastattelun nauhoitukseen, anonymiteetin turvaamiseen, palkkion maksamiseen, aineiston arkistointiin ja vapaasti vastaamiseen. Haastateltavien valinnan tein tutkimuksellisista syistä valikoiden, niin, että lapsi on ollut tarpeeksi kauan päiväkodissa. Suomen kielen kohtuullisen taidon kriteeristä luovuin haastateltavia etsiessä. Muutoin en valikoinut, vaan haastattelin heitä, jotka vapaasta tahdostaan halusivat osallistua haastatteluun. Kysyin luvan haastateltavilta haastattelujen nauhoittamiseen jo samalla kun kysyin heitä haastateltaviksi. Kerroin kaikille nauhoittamisen syyt ja anonymiteetin säilymisen. Nauhoittamisen etuna on, että ei tarvitse keskittyä muistiinpanojen tekemiseen haastattelun aikana eivätkä kokemukset jää muistini varaan ja sitä kautta luotettavuus kärsisi. Nauhat ovat vain tämän opinnäytetyön tekemiseen, ja kun opinnäytetyö on valmis, tuhoan nauhat. Haastateltavien nimet tai muut tiedot, joista heidät voisi tunnistaa eivät tule julkisiksi missään vaiheessa eikä yksittäisiä haastateltavia voi tunnistaa julkaistavasta opinnäytetyöstä.

Liitteessä 1 on kirje, jolla oli tarkoitus lähestyä haastateltavia, kertoa tutkimukseni tarkoitus ja kysyä lupa nauhoittamiseen. Ainoastaan ensimmäinen haastateltava näki kirjeen etukäteen ja osasi sen itse lukea. Toinen ja kolmas haastattelu tulivat niin yllättäen englanniksi, etten ollut ehtinyt tehdä englanninkielistä kappaletta. Kerroin kuitenkin suullisesti englanniksi mitä siinä lukee ja haastateltavat allekirjoittivat sen ja saivat myös oman kappaleen itselleen. Olisi ollut parempi, jos haastateltaville olisi ollut antaa sellainen versio, jonka he ymmärtävät ilman tulkkia. Heille jäi kuitenkin itselleen oma kappale, joten he halutessaan voivat itsekin pyytää jotain toistakin kääntämään sen heille. Eettisyys siinä kuitenkin kärsii, sillä ei pitäisi pyytää allekirjoittamaan sellaista mitä toinen ei itse oikeasti ymmärrä. Tajusin tilanteen vasta kun olin toisen haastateltavan kotona. Kerroin hänelle

miksi minulla ei ole vastaavaa englanniksi ja hän ymmärsi tilanteen eikä hän pitänyt millään tavalla ongelmallisena sen allekirjoittamista. Kolmas haastattelu tuli myös hyvin nopeasti ja kerroin hänelle etukäteen, että en ole ehtinyt kääntää lupalomaketta englanniksi. Häntäkään ei haitannut eikä hän halunnut jäädä odottamaan englanninkielistä kappaletta.

Koska tarkoitukseni oli tutkia maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia, minun tuli ottaa eettiseltä kannalta huomioon myös kulttuuriset erot. Mäkisen (2006, 103) mukaan tutkijan on tärkeä huomioida se, että tutkittavien maailmankuvat voivat erota toisistaan ja tutkijan tuleekin arvostaa osallistujien erilaisia tapoja katsoa maailmaa. Tutkijana pystyin valmistautumaan tähän tiedostamalla kulttuurien erilaisuuden ja oman kulttuurini vaikutuksen omaan ajatteluuni. Arvostan vanhempien kaikenlaisia kokemuksia ja näkemyksiä. Haastattelutilanteessa olin avoimin mielin ja kannustin haastateltavia kertomaan oman kokemuksensa oli kokemus millainen tahansa.

4 TULOKSET

Haastattelujen analysoinnissa tulokset jakautuivat lopulta yläluokiksi, jotka vastaavat haastatelluissa olleita teemoja. Tulosten esittelyssä en käytä suoria lainauksia, koska se heikentäisi haastateltavien anonymiteettiä yhden haastateltavan erottuessa kielen vuoksi joukosta. Liitteessä 3 on esimerkkejä suomenkielisistä merkitysyksiköistä.

4.1 Päivähoidon aloitus ja tutustuminen

Aineistosta ilmeni, ettei ollut suuria ongelmia **päiväkodin löytämisessä** tai sinne **hakemisessa** kielen tai muunkaan syyn vuoksi. Joko tiedettiin, mitä tulee tehdä, tai saatiin apua ystävältä. Päiväkotihakemuksen kerrottiin olevan vain suomeksi siihen aikaan, joten otettiin yhteyttä joko soittamalla tai sähköpostitse, ja asioitiin englanniksi suoraan päiväkodin kanssa. Hakemisvaiheen yhteydenpitoa oli sekä sähköpostilla, puhelimitse, että paikan päällä keskustelemalla. Toiveena oli internet-sivusto, jossa olisi tietoa siitä, mitä tulee tehdä, kun saapuu Suomeen ja haluaa päiväkotipaikan ja mitä vaihtoehtoja perheet voivat valita. Arveltiin sellaisen sivuston auttavan myös Suomeen tulevia opiskelijoita ja tutkijoita, joita tulee Suomeen nykyään yhä enemmän hyvän päiväkotijärjestelmän vuoksi.

Ensitapaamisten ja ensivaikutelmien kerrottiin olevan hyviä. Varhaiskasvattajien koettiin olevan mukavia ja avuliaita sekä osoittavan luottamusta lapseen. Varhaiskasvattaja oli sanonut vanhemmalle, että kyllä heidän lapsensa pärjää, ei ole hätää. Aineistosta kuitenkin ilmeni, että tutustumisaikaa oli liian vähän. Kerrottiin tutustumisajan olleen 4 tuntia päiväkodilla ja toivottiin, että tutustumisaikaa olisi ollut enemmän. Vanhempien kokemia tunteita olivat mm. luottamus varhaiskasvattajiin sekä onnellisuus ja surullisuus lapsen päiväkotiin menosta. Kerrottiin, että lapsi ei ollut yhtään peloissaan ensitapaamisella. Pidettiin todella paljon siitä, että varhaiskasvattajat osoittivat luottamusta lapseen.

Tuloksista ilmeni tyytyväisyys omahoitajuuteen. Pidettiin siitä, että päävastuu tietyistä lapsista on yhdellä hoitajalla, joka huolehtii esimerkiksi syömään ja ulkoilemaan mennessä sekä ulkoillessa. Koettiin, että jos oli tullut toimeen hyvin yhden varhaiskasvattajan kanssa ja oli juuri kertonut hen-

kilökohtaisia asioita, niin varhaiskasvattajan vaihtuessa ei edes viitsi kertoa samoja henkilökohtaisia asioita uudestaan. Varhaiskasvattajien vaihtuvuus oli kuitenkin ollut kohtuullista ja vanhempien toiveenakin oli, että varhaiskasvattaja pysyisi samana.

Vanhemmilla oli monenlaisia kokemuksia aloitusvaiheen **keskusteluista** liittyen **suomalaiseen kulttuuriin ja varhaiskasvatukseen**. Aloitusvaiheessa keskusteltiin suomalaisesta kulttuurista ja varhaiskasvatuksesta. Osalla vanhemmista oli entuudestaan tietoa pukeutumisesta, säännöistä jne. Osalle vanhemmista kaikki oli aluksi uutta. Uusia asioita olivat mm. omahoitajuus, koko päiväkotijärjestelmä, koulun ja päiväkodin aloittamisiät, sekä se mitä päiväkodissa opetetaan ja mitkä ovat varhaiskasvatuksen tavoitteet. Aineistosta ilmeni, että aloitusvaiheessa kysyttiin kysymyksiä puolin ja toisin. Sekä vanhemmat, että varhaiskasvattajat kysyivät ja vastasivat toisten kysymyksiin. Aineistosta ilmenneitä vanhempiin liittyviä aloituskeskustelujen ongelmia olivat, kun vanhempi ei tiennyt mitä kysyä sekä vanhempien ajanpuute suomalaisesta kulttuurista keskusteluun. Suomalaisesta varhaiskasvatuksesta kerrottiin vanhemmille vaihtelevasti. Varhaiskasvattajat kertoivat varhaiskasvatuksen tavoitteista, pukeutumisesta päiväkotiin ja päivittäisistä käytännöistä. Aineistosta ilmeni myös kokemukset, ettei vanhemmille kerrottu suomalaisesta päiväkotijärjestelmästä, kun lapsi aloitti päiväkodin, ja etteivät varhaiskasvattajat kertoneet kaikkea ensimmäisinä päivinä.

Aineistosta ilmeni vanhemman olleen vaikuttunut ja kokeneen mahtavana, yllättävänä ja hämmästyttävänä päiväkodin tavoitteet siitä, että lapsille opetetaan sosiaalista käyttäytymistä eikä kouluaineita kuten matematiikkaa tai eri tieteitä. Hän koki löytäneensä sellaista kasvatusta ja opetusta lapselleen mitä halusikin. Aineiston mukaan vanhemmat olivat tyytyväisiä suomalaiseen varhaiskasvatukseen. Kerrottiin paljon positiivista suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, kuten että on täysin samaa mieltä varhaiskasvatuksesta kokonaisuutena, päiväkodin ja varhaiskasvattajien metodologia on hyvä ja päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma näyttäisi olevan hyvä.

Aineiston mukaan vanhempien toiveita olivat: enemmän keskustelua suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, omakielisten tai englanninkielisten tiedotteiden saaminen sekä varhaiskasvattajien oikeuksista ja velvollisuuksista kertominen.

4.2 Päivittäiset kohtaamiset

Päivittäisiin kohtaamisiin kuuluu muun muassa yhteydenpito, mahdollisuus lapsen päivästä keskusteluun, varhaiskasvattajien ammatillisuus ja vanhempien omat tunteet. Yhteyttä pidettiin tuonti- ja hakutilanteiden lisäksi tekstiviesteillä ja kirjallisilla tiedotteilla. Kirjallisen viestinnän kieli oli useimmiten suomi. Joskus vanhemmat olivat saaneet myös englanninkielisiä tiedotuksia.

Lapsen päivästä keskusteltiin haku- ja tuontitilanteissa. Vanhemmat kysyivät lapsen päivästä päiväkodissa ja välillä varhaiskasvattajat kysyivät lapsen päivästä kotona. Vanhemmat kysyivät mm. miten päivä on mennyt, onko kaikki mennyt normaalisti ja miten lapsi on edistynyt.

Varhaiskasvattajat kertoivat lapsen päivästä mm. miten päivä on mennyt, mitä päivän aikana ollaan tehty, mitä lapsi on osannut ja miten käyttäytynyt, sekä mistä lapsi ei ole pitänyt. Aineistosta ilmeni myös varhaiskasvattajien kertoneen vanhemmalle aina, kun lapsi oli oppinut sanankin suomea.

Päivittäisten keskustelujen luonteesta mainittiin avoimuus. Aineistosta ilmeni monenlaisia kokemuksia keskusteluista. Kerrottiin kaikkien tai miltei kaikkien varhaiskasvattajien ja vanhempien välisen keskusteluiden olleen avoimia päivittäisissä kohtaamisissa. Osa varhaiskasvattajista kertoi lapsen päivästä syvemmin ja osa pinnallisemmin. Toiveena oli syvällisempää keskustelua ja tietoa myös siitä, mitä lapsi on oppinut ja tehnyt, eikä vain mitä syönyt tai miten nukkunut. Vanhempi pohti, miksi suomalaisille kerrotaan heidän lapistaan, mutta maahanmuuttajataustaiselle vanhemmalle ei.

Aineiston mukaan hakutilanteissa varhaiskasvattajien aloitteellisuudessa oli eroavaisuuksia. Kerrottiin varhaiskasvattajan tulevan vanhemman luokse aina kun vanhempi hakee lapsen päiväkodista. Aineistosta ilmeni myös kokemus varhaiskasvattajasta, joka ei halunnut osallistua ja kertoa lapsen päivästä. Varhaiskasvattaja pakeni nähdessään vanhemmat. Vanhempi oli kuitenkin tyytyväinen, että onneksi oli vain yksi sellainen, ja että muut varhaiskasvattajat kertoivat lapsen päivästä.

Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä **varhaiskasvattajien antamaan aikaan lapsenhakutilanteissa**. Aineistosta ilmeni kuitenkin myös varhaiskasvattajien olevan kiireisiä. Varhaiskasvattajien käyttämä aika riippui välillä myös siitä, miten lapsen päivä oli mennyt. Jos kaikki oli sujunut nor-

maalisti, niin varhaiskasvattajat eivät kertoneet kovin paljoa, mutta jos oli jotain erityistä, niin käyttivät enemmän aikaa ja juttelivat enemmän. Kerrottiin myös tilanteista, joissa varhaiskasvattaja oli kiireinen muiden vanhempien kanssa, jolloin vanhemmalle ei ollut riittävästi aikaa. Toiveena oli, että varhaiskasvattajilla olisi enemmän aikaa lapsenhakutilanteessa, mutta varhaiskasvattajien kiire ei ollut suuri ongelma. Ilmeni myös kokemus toisinpäin, kun vanhemmilla itsellään oli vain hyvin vähän aikaa aamuisin ja iltapäivisin keskustella varhaiskasvattajien kanssa.

Kielen suhteen oli myös monenlaisia kokemuksia **tuomis- ja hakutilanteissa**. Ongelmaa ei ollut, kun vanhempi puhui itse suomea. Aineistosta ilmeni myös vanhemman pärjänneen aina osaamalaan kielellä, koska varhaiskasvattaja, joka huolehti lapsesta, puhui englantia todella hyvin. Yhden kokemuksen mukaan ongelmia kielen suhteen ei yleensä ollut, sillä suurin osa päiväkodin henkilöstöstä puhui heidän osaamaansa kieltä. Silloin oli ongelma, jos lasta hakiessa paikalla oli vain sellainen työntekijä, joka ei puhunut englantia.

Varhaiskasvattajia ja heidän **ammattillisuuttaan** ja **osaamistaan** kuvailtiin hyvin paljon. Heitä kuvattiin erinomaisiksi, hyviksi, mukaviksi, mahtaviksi, avuliaksi, rauhallisiksi, huolehtivaisiksi, rohkaiseviksi, yhteistyöhaluisiksi, positiivisiksi ja myönteisiksi. Aineistosta ilmenneen kokemuksen mukaan varhaiskasvattajat olivat sanoneet, että hyvä, että vanhempi kertoo omat tunteensa erimielisyyksitilanteessa. Aineistosta ilmeni, että varhaiskasvattajilla on positiivinen asenne keskusteluihin. Varhaiskasvattajien kuvattiin tekevän työnsä hyvin, tekevän työnsä uskollisesti, hallitsevan lapsiryhmän ohjaamisen, olevan osaavia ja tekevän mahtavaa työtä sekä olevan intohimoisia työstään. Vanhempi koki, että heidän lapsensa pärjää siksi niin hyvin, koska varhaiskasvattajat tekevät niin hyvää työtä. Ilmeni myös, että päiväkodin johtaja auttoi aina vanhempaa selvittämään päiväkodin ulkopuoliset ongelmat esimerkiksi kertomalla mihin vanhemman tulee mennä ja mitä tehdä.

Aineistosta ilmeni, että varhaiskasvattajat kunnioittavat perheen elämäntapoja, perhettä ja vanhempaa. Varhaiskasvattajat myös ymmärtävät ja tukevat. He ymmärtävät perheen henkilökohtaisia ongelmia ja tilannetta. Varhaiskasvattajien kuvailtiin olevan myös hyviä kuuntelijoita. Aineistosta ilmenneen kokemuksen mukaan suurin osa varhaiskasvattajista antoi maahanmuuttajataustaisellekin mahdollisuuden puhua ja näyttää minkälainen ihminen hän on, sekä keskusteli ja huomasi, että maahanmuuttajataustainenkin vanhempi on fiksu ihminen. Aineistosta ilmeni myös kokemus tilanteesta, jossa varhaiskasvattajat osoittivat luottamusta lapseen, kertoivat vanhemmalle, että lapsi pärjää ja osaa. Aineiston mukaan oli koettu varhaiskasvattajien tulleen osaksi perhettä.

Myös ennakkoluuloista ja huonoista kokemuksista keskusteltiin haastatteluissa. Aineistosta ilmeni vanhemman kuvaus ennakkoluuloista oli: ennakkoluulot eivät näy pelkästään kasvatuskeskusteluissa, tai kun haet lapsen päiväkodista, vaan ne näkyvät joka tilanteessa, jos varhaiskasvattajilla on ennakkoluuloja. Vanhempi huomaa, jos jollain on ennakkoluuloja. Aineistosta ilmeni huono kokemus yhdestä varhaiskasvattajasta, joka ei halunnut olla missään tekemisissä perheen kanssa. Vanhempi koki, että on varhaiskasvattajan häviö, ettei ole tutustunut perheeseen ja huomannut, että he ovat fiksuja ihmisiä, ehkä fiksumpia kuin varhaiskasvattaja itse. Vanhemman kokemuksen mukaan jotkut varhaiskasvattajat eivät osaa suhtautua maahanmuuttajataustaiseen, vaan tuomitsevat jo nähdessään, vaikka eivät ole vielä edes puhuneet hänelle. Jotkut eivät anna maahanmuuttajataustaiselle mahdollisuutta puhua tai näyttää minkälainen ihminen hän on. Osa varhaiskasvattajista pelkää maahanmuuttajataustaista ja keskustelua maahanmuuttajataustaisen kanssa.

Haastatteluissa keskusteltiin myös vanhempien toiveista, millaisia varhaiskasvattajien tulisi heidän mielestään olla. Aineiston mukaan heidän tulisi olla kärsivällisiä, empaattisia ja sympaattisia, ahkeria, rauhallisia sekä ennakkoluulottomia. Toiveena oli, että varhaiskasvattajat eivät olisi ”työntekijäkoneita”, jotka vain tekevät työn ja lähtevät. Varhaiskasvattajien tulisi myös tutustua maahanmuuttajataustaisiin perheisiin ennen kuin tekevät johtopäätöksiä, koska kaikilla ihmisillä on omat hyvät puolensa.

Aineistosta ilmeni kokemuksia **vanhempien tunteista ja omasta toiminnasta** liittyen **varhaiskasvattajien kanssa tehtävään yhteistyöhön**. Vanhemmat kertoivat voivansa luottaa varhaiskasvattajiin. Aineistosta kävi ilmi useita luottamukseen liittyviä kokemuksia: vanhempi ja varhaiskasvattaja voivat luottaa toisiinsa, perhe on aina pystynyt luottamaan henkilöstöön, vanhempi luottaa varhaiskasvattajiin kaksisataaprosenttisesti, vanhempi tuntee, että hänen lapsensa on turvallisissa käsissä, perhe tietää, että varhaiskasvattajat puhuvat keskenään, mutta ovat muuten vaitiolovelvollisia, ja vanhemmat uskovat, etteivät varhaiskasvattajat ole ikinä rikkoneet vaitiolovelvollisuuttaan.

Aineistosta ilmeni vanhempien kokevan olevansa tasavertaisia varhaiskasvattajien kanssa sekä sanovansa suoraan tunteensa, jos jokin asia mietityttää tai vanhempaa ärsyttää jokin tai on eri mieltä jostain. Aineiston mukaan vanhempi olisi nostanut metelin, jos kaikki päiväkodin varhaiskasvattajat olisivat olleet sellaisia, kuten yksi, joka ei kertonut lapsen päivästä eikä halunnut osallistua, vaan lähti karkuun. Aineistosta kävi ilmi myös vanhemman arvostus varhaiskasvattajaa kohtaan; vanhempi tietää kuinka varhaiskasvattajat ovat tehneet töitä lasten eteen, ja että on iso ja vaikea työ hallita lapsia.

Aineistosta ilmeni perheenjäsenten voineen olla omia itsejään päiväkodissa. Kerrottiin myös päiväkotien olevan hyviä. Yleisiä kokemuksia päiväkodista oli useita, kuten ettei vanhempi näe yhtään huonoja asioita päiväkodissa, vanhempi on täysin tyytyväinen päiväkotiin, vanhemmalla ei ole koskaan ollut huonoja kokemuksia päiväkodissa, kaikki on tapahtumista tiedottamisen vähyydestä huolimatta hyvin päiväkodin kanssa. Aineiston mukaan eräs vanhempi ajatteli, että jos laittaisi lapset uudestaan päiväkotiin, niin hän laittaisi ne samaan päiväkotiin henkilökunnan vuoksi. Toivottiin, että joskus lapsenlapsilla olisi samanlainen hyvä päiväkoti.

4.3 Kasvatuskeskustelut

Käytän varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluista ja muista varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä käydyistä ennalta sovituista keskusteluista sanaa **kasvatuskeskustelut**. Vaikka virallisia varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluja olisi kerran tai kaksi vuodessa, niin lisäksi varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä oli myös muita ennalta sovittuja keskusteluja ja palavereita, joissa käytiin läpi samankaltaisia asioita kuin vuosittaisessakin keskustelussa, eivätkä kaikki vanhemmat tehneet eroa näiden keskustelujen välille.

Aineiston mukaan kasvatuskeskustelujen määrä vaihteli, mutta niitä oli säännöllisesti. Ilmenneitä määriä olivat kerran vuodessa, 1-2 kertaa vuodessa tai 1-2 kertaa kuukaudessa. Aineiston mukaan kasvatuskeskustelut sisälsivät varhaiskasvattajan ja perheen keskustelua esimerkiksi siitä, mitä lapselle kuuluu, miten lapsi pärjää, mitä lapsi osaa, miten lapsen taidot edistyvät, missä lapsi on hyvä, missä lapsella on kehitettävää ja missä taidoissa lapsi on heikko. Kasvatuskeskusteluissa verrattiin varhaiskasvattajan ja vanhemman tietämystä lapsesta ja siitä minkälainen hän on kotona ja minkälainen päiväkodissa. Aineistosta ilmenneen kokemuksen mukaan vanhemmat saivat kasvatuskeskusteluissa paljon sellaista tietoa lapsensa kehityksestä, jota he eivät ennen keskustelua tienneet, sillä heillä oli ollut niin vähän aikaa jutella hakutilanteissa. Toisen kokemuksen mukaan vanhemmat tiesivät hyvin lapsensa kehityksen ja edistyksen. Aineistosta ilmeni kasvatuskeskustelujen olevan hyvin yksityiskohtaisia.

Aineiston mukaan kasvatustieteilijöiden keskusteluissa oli keskusteltu avoimesti ja niihin oltiin tyytyväisiä. Aineistosta ilmeni vanhempien pitäneen kasvatustieteilijöitä hyvinä. Ilmeni vanhempien ajattelevan, että on hyvä, että varhaiskasvatustieteilijät pitävät vanhemmat ajan tasalla lapsensa kehityksestä ja edistyksistä.

Lapsilla oli ollut erityisen **tuen tarpeita**. Aineiston mukaan yleensä kasvatustieteilijöissä meni niin päin, että vanhempi kertoi varhaiskasvatustieteilijälle, jos huomasi lapsen tarvitsevan erityistä tukea. Vanhempi pystyi myös halutessaan toivomaan varhaiskasvatustieteilijöiden kiinnittävän huomiota johonkin tiettyyn puoleen. Erityisen tuen tarpeista oli keskusteltu ja niihin oli saatu apua. Varhaiskasvatustieteilijät kuuntelivat ja auttoivat vanhempia, jos vanhempi kertoi lapsen tarvitsevan tukea. Aineistosta ilmeni, että varhaiskasvatustieteilijät kehuivat vanhemmille, että heidän lapsensa on todella älykäs.

Vanhemmilla oli erilaisia huolia lapsistaan eri tilanteissa. Lapselle tuli monta uutta asiaa yhtä aikaa. Vanhempi pohti, miten lapsi pärjää, kun kaikki on uutta lapselle. Kulttuurit olivat erilaisia, kielen oppimisesta oli huolta, kun sekä englanti, että suomen kieli olivat lapselle uutta. Huolissaan oltiin myös joidenkin tavoitteiden saavuttamisesta. Aineistosta ilmeni myös kokemuksia lasten osaamisesta ja onnistumisista, kuten lapsi oppi hyvin, lapsi saavutti tavoitteen, joidenkin kuukausien kuluessa päivähoitoon aloituksesta lapsi osasi puhua hyvin suomea, lapsi pärjäsikin hyvin päiväkodissa. Haasteita olivat lapsen hankaluus keskittyä esimerkiksi vaatteiden pukemiseen tai paikoillaan istumiseen syödessä tai laulutunneilla ja lapsen huono suomen kielen osaaminen, koska kieli oli todella uusi lapselle. Vanhempi kuitenkin ajatteli, että on luonnollista, ettei lapsi muutamassa kuukaudessa opi suomen kieltä.

Aineistosta ilmeni vanhemman kokemus lapsestaan, kun lapsi oli todella itsevarma erään tavoitteen saavuttamisessa, ja että lapsi kertoi vanhemmalle, että hän onnistuu. Vanhempi näki lapsessaan todella suurta itsevarmuutta. Vanhempi ajatteli, että hänen lapsensa on älykäs, mutta kaikkiaan lapsen edistymisestä menee varhaiskasvatustieteilijöille.

Aineistosta ilmeni **eroavaisuuksia lasten kasvatuksessa ja opetuksessa suomalaisessa ja lähtömaan kulttuurissa**. Eroja oli esimerkiksi koulun aloitusikässä, lasten rankaisemisessa, lapsen vapaudessa tehdä itse päätöksiä, ihmisen käyttäytymisen ja sosiaalisen ihmisen huomioimisessa opetuksessa sekä aikuisten tavassa olla lasten kanssa, kuten lasten ohjaamisen rauhallisuus, äänenkäyttö ja aikuisen maltti ja itsekontrollointi lasten käyttäytyessä huonosti. Aineistosta ilmeni myös kokemus, ettei suomalainen kasvatuskulttuuri eroa siitä missä vanhempi oli itse kasvanut,

eivätkä vanhemman ja varhaiskasvattajien kasvatusmetodit ja menetelmät eronneet toisistaan. Vanhempi koki integroituneensa Suomalaiseen yhteiskuntaan.

Aineistosta ilmenneen kokemuksen mukaan suurin ero lasten kasvatuksessa on lasten päätösvallassa. Synnyinmaassa vanhemmat ja opettajat valitsevat lapsen puolesta kaiken, eli lapsella ei ole vaihtoehtoja. Suomalainen kasvatusta antaa vapauden lapsille miettiä itse ensin ja tehdä sitten. Suomessa annetaan lapsen oppia mielikuvituksensa avulla. Rangaistuksissa on myös eroja, kuten jos synnyinmaassa opettaja kieltää lasta tekemästä, ja lapsi jatkaa kiellettyä, niin opettaja voi lyödä, rangaista lasta. Suomessa varhaiskasvattajat ohjaavat lapsia erityisesti äänellään ja ovat rauhallisia, vaikka lapset tekisivät mitä. Vanhempi koki lapsen oppivan nyt todella normaaleja asioita, mutta jos perhe ei aio pysyä Suomessa, vaan asettua takaisin synnyinmaahan koulutuksen saamisen jälkeen, niin selviytyminen siellä on hankalaa. Synnyinmaassa on hyvin erilainen kasvatusta/koulutus -systeemi. Vanhempi oli kuitenkin hyvin tyytyväinen suomalaiseen kasvatukseen ja hänen mielestään päiväkotiaika on ainoa aika, jolloin lapsi voi opetella käyttäytymään ja selviytymään sekä valmistautumaan erilaisiin tilanteisiin. Aineistosta ilmenneiden muiden kokemusten mukaan on jotakin toimintaa, joka voi olla hyvää Suomalaisessa kulttuurissa, mutta ei ole soveliaista muissa maissa, ja osa asioista vaikuttaa tärkeiltä suomalaisille, mutta vanhemmalle ne eivät ole tärkeitä ja päinvastoin.

Aineistosta kävi ilmi kokemuksia varhaiskasvattajien suhtautumisesta perheen kulttuuria kohtaan, sekä varhaiskasvattajien kulttuurisesta tietämyksestä. Varhaiskasvattajien kerrottiin tietävän kulttuuriset erot ja kerrottiin päiväkodissa olevan yksi varhaiskasvattaja, joka oli kotoisin samasta maasta kuin perhe ja tunsikin melko hyvin perheen maan kulttuuriset perinteet. Aineistosta ilmenneen kokemuksen mukaan osa varhaiskasvattajista oli kiinnostuneita perheen kulttuurista ja osaa ei kiinnostanut. Aineistosta ilmenneitä muita kokemuksia olivat: varhaiskasvattajat välittävät perheen kulttuurista, varhaiskasvattajilla on kulttuurista ymmärrystä, varhaiskasvattajat kunnioittavat hyvin perheen tapaa elää, kukaan ei ole pakottanut perhettä muuttumaan muuksi kuin he ovat, perhe on saanut olla oma itsensä ja perhe ei ole huomannut ennakkoluuloja tai rasismia. Aineistosta ilmeni vanhempien arvostavan varhaiskasvattajien kulttuurista ymmärrystä ja sitä, että varhaiskasvattajat kunnioittavat perheen elämäntapoja.

Aineistosta ilmenneiden kokemusten mukaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä ei ollut suurempia **erimielisyyksistä**, väärinkäsityksiä tai konflikteja. Yhteisymmärrykseen oli aina päästy, jos

oli ollut jotain epäselvyyksiä. Vanhemmat olivat olleet avoimia varhaiskasvattajien kanssa myös epäselvyyksien suhteen.

4.4 Vanhempien osallisuus

Aineistosta ilmeni kokemuksia varhaiskasvattajien vanhempia osallistavasta toiminnasta, yhteisistä tapahtumista ja muiden vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa olemisesta. Esille tuli myös suuri toive päiväkodin ulkopuolisten tapahtumien ja harrastusten tiedottamisesta. Kukaan vanhemmista ei ollut käyttänyt tulkkia päiväkodissa.

Varhaiskasvattajat osallistivat vanhempia monilla tavoilla. Kasvatuskeskusteluissa kysyttiin vanhemmilta, mitä vanhempi haluaa lapselleen, ja haluaisiko vanhempi varhaiskasvattajien harjoittavan lasta jossain tietyssä asiassa, kuten piirustuksessa, numeroissa tai laulussa. Vanhempia myös pyydettiin kertomaan, jos vanhemmalla on jotain mielessä, jotta he voivat toteuttaa toiveita.

Varhaiskasvattajat auttoivat perheeltä tulleiden tavoitteiden saavuttamisessa. Vanhempi piti varhaiskasvattajien asenteesta, kun he sanoivat yrittävänsä parhaansa toteuttaakseen vanhemman toiveen, vaikka eivät antaneetkaan mitään takuuta onnistumisesta. Vanhemman mielestä kaikki kunnia lapsen edistymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta menee varhaiskasvattajille.

Vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. He tiesivät lapsensa ja viikoittaisen suunnitelman, mutta osa ei tiennyt päiväkodin suunnitelmaa. Aineistosta ilmeni, ettei päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta puhuttu kovin paljoa, koska se näytti olevan hyvä.

Aineistosta ilmeni varhaiskasvattajien kysyneen vanhemmilta, onko jokin toiminta hyväksyttävää perheen kulttuurin mukaan joka kerta kun aikoivat tehdä jotain lapsen kanssa. Vanhemman mielestä oli erittäin hyvä, että varhaiskasvattajat kysyvät lupaa, vaikka toiminta olisikin ok. Päiväkodista pyydettiin, että aina kun perheellä on oma kansallinen juhla, kerro heille, juhliitaan yhdessä, niin muutkin lapset saavat tietää perheen kulttuurin juhlista. Aineistosta kävi ilmi myös, että vanhempi kertoi kulttuuristaan, jos varhaiskasvattajaa kiinnosti, mutta ei kokenut pahana, jos perheen kulttuuri ei kiinnostanut varhaiskasvattajaa. Jotkut kysymykset kulttuurista ärsyttivät vanhempaa.

Aineiston mukaan vanhemmat osallistuivat **päiväkodin yhteisiin juhliin ja tapahtumiin**. Isompia juhlia oli kaksi kertaa vuodessa. Juhlat olivat vanhempien ja lasten iltoja. Lapset esiintyivät juhlissa ja vanhemmat menivät juhliin pääasiassa katsomaan lasten esiintymistä ja nauttimaan lapsensa kanssa. Vanhemmat olivat tyytyväisiä yhteisiin juhliin. Pidettiin siitä, että lapset esiintyvät juhlissa, ja vanhemmat saavat tulla katsomaan.

Omakielisiä tai vain maahanmuuttajataustaisille suunnattuja vanhempainiltoja tai tapahtumia ei ollut. Päiväkodissa ei esimerkiksi ollut niin montaa maahanmuuttajataustaista lasta, että olisi järjestetty maahanmuuttajataustaisille vanhemmille erikseen yhteisiä tapahtumia tai iltoja. Aineistosta ilmeni kuitenkin kokemus, että oli järjestetty yksi pieni tapahtuma pienelle porukalle, jossa vanhemmat voivat tavata toisensa.

Vuorovaikutuksesta muiden vanhempien kanssa oli monenlaisia kokemuksia: vanhemmat ja toiset vanhemmat voivat tervehtiä toisiaan, vanhemmat olivat välillä puhuneet toisten vanhempien kanssa muutaman sanan, vanhemmat eivät yleensä puhuneet muiden vanhempien kanssa sekä vanhempi oli tavannut paria muutakin vanhempaa ja keskustellut heidän kanssaan. Aineiston mukaan vanhemmat eivät alkuaikoina tienneet paljoa toisia vanhempia, jotka puhuisivat englantia. Päiväkodin vaihduttua kansainvälisemmäksi, suurin osa muista vanhemmista puhui englantia ja perheen ympärillä oli muutenkin enemmän englantia puhuvia ihmisiä. Ilmeni myös kokemus, että vanhempi oli kutsunut lapsensa synttäreille myös päiväkotikavereiden vanhempia ja tarjonnut ruokaa ja kakkua heille, mutta toiset vanhemmat eivät yleensä tarjonneet takaisin sitä mitä perhe oli tarjonnut heille. Perhe päätti, etteivät kutsu enää synttäreille ketään muita kuin lapset.

Tuloksista ilmeni kaikkien muiden vanhempien ja lasten kunnioittavat vanhempaa. Yhden kokemuksen mukaan vanhempi oli aikaisemmin pahastunut, kun muut vanhemmat eivät puhuneet hänelle. Hän ajatteli aiemmin, että muut vanhemmat eivät puhu hänelle, koska hän on maahanmuuttajataustainen. Hän kuitenkin huomasi, että suomalaiset eivät puhu toisten suomalaistenkaan kanssa, ja että suomalaiset vaan eivät puhu toisilleen. Enää hän ei pahastunut, vaikka toiset vanhemmat eivät puhuisi hänelle, sillä oli tottunut siihen, että suomalaiset eivät puhu.

Aineistosta ilmeni, että **tieto päiväkodin ulkopuolisista tapahtumista ja aktiviteeteista** on tärkeää perheelle. Aluksi perhe ei saanut mistään tietoa tapahtumista. Ensimmäiset kaksi vuotta oli perheelle hankalaa, koska tiedotuksia ei saanut kovin paljoa englanniksi. He olisivat halunneet osallistua ja viedä lapset erilaisiin tapahtumiin, mutta heillä ei ollut tietoa. Toiveena oli, että päiväkot

lähettäisi mainoksen esimerkiksi kesän liikunta-aktiviteeteista sähköpostilla. Joskus vanhemmat vain ajoivat autolla ja näkivät, että ehkä tuolla on jotain erityistä. Perhe ei tiennyt esimerkiksi sirkuksen tai tivolin tulosta ja kaipasivat lapselle myös liikunta-aktiviteettia ja tekemistä kesä- ja joulumille.

Aineistosta ilmeni vanhemman arvelleen, että suomalaiset tietävät tapahtumista, joista maahanmuuttajataustainen ei tiedä. Ulkomaalaisten perheiden on vaikea tietää esimerkiksi, jos jonain viikonloppuna tulee sirkus. Perhe oli saanut kerran mainoksen kesän liikunta-aktiviteeteista päiväkodista. Varhaiskasvattajat kertoivat myös joskus mistä löytää tiedotuksia englanniksi. Nykyään tietoa tapahtumista on internetissä Ouka-sivustolla enemmän englanniksi ja vanhemmat tarkistavat sieltä tiedotteita säännöllisesti. Vanhemman kokemuksen mukaan tietoa tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista saa enimmäkseen kavereilta, ei päiväkodista.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Tämä luku sisältää tutkimuksen tulosten pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä tutkimuskysymykseen, millaisia kokemuksia maahanmuuttajataustaisilla vanhemmillä on kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa, liittyen. Käsittelen tuloksia muodostuneiden pääluokien mukaan. Pääluokat ovat samat kuin haastattelujen rungossa käytetyt teemat. Otan myös huomioon kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä kasvatuskumppanuteen. Tutkimuksesta ilmeni kuitenkin monia vanhempien esittämiä kehittämissideoita.

Kasvatuskumppanuuden rakentuminen alkaa jo ensimmäisestä kontaktista päiväkodin ja vanhempien välillä. Tutkimustulosten mukaan vanhemmat eivät kokeneet päiväkotiin hakemista kovin ongelmallisena, vaikka kehitettävää olikin. Vanhemmat olivat itse löytäneet ratkaisut ongelmiin. Silloin kun ei tiedetty mistä löytyisi päiväkotipaikka, niin ystävä auttoi löytämään päiväkodin. Suomenkielisen lomakkeen täyttämisen ongelma ratkesi ottamalla yhteyttä sähköpostitse tai puhelimitse päiväkotiin. Kuittisen ja Isosävin (2013, 79) mukaan muualta Suomeen muuttavilla vanhemmillä voi olla erityisiä haasteita palveluiden löytämisessä sekä niiden tavoitteiden ja toiminnan ymmärtämisessä. Maahanmuuttajataustaiset vanhemmat saattavat tarvita apua päiväkotipaikan hakemisessa ja lomakkeiden täytössä (Halme & Vataja 2011, 79).

Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat eivät olleet saaneet apua päiväkotipaikan hakemiseen muualta kuin ystäviltä. Tutkimustuloksista ilmeni idea englanninkielisestä internet-sivustosta, jossa olisi kerrottuna tarkasti ohjeita ja vaihtoehtoja, mitä perheet voivat valita lapselleen. Se voisi auttaa ainakin heitä, joilla on taidot ja tiedot lukea ja etsiä tietoa internetistä. Nykyään tietoa on enemmän tarjolla internetissä. Ainoastaan internetistä löytyvä tieto ei kuitenkaan välttämättä tavoita ja auta kaikkia maahanmuuttajataustaisia perheitä, mutta internet-sivustoista voisi olla hyötyä heille, jotka löytävät ne ja pystyvät niitä käyttämään.

Tutkimustuloksista ilmeni, ettei tutustumiseen ollut aina riittävästi aikaa, jopa vain neljä tuntia. Halmeen ja Vatajan (2011, 79) mukaan riittävän pitkä tutustumisaika on tärkeää. Sen tulisi kestää mielellään viikosta kahteen, mutta ainakin useita päiviä. Vanhemmat olivat kokeneet ensitapaamiset kuitenkin hyvinä ja henkilökunnan mukavina, luotettavina ja auttavaisina. Kasvatuskumppanuus

on saanut hyvän alun, jos vanhemmille jää luottavainen ja hyvä olo henkilökunnasta. Pidettiin erityisesti varhaiskasvattajan osoittamasta luottamuksesta lasta kohtaan. Kekkosen (2012, 177) tutkimuksessa kerrotaan suhteita luovasta kommunikaatiosta, jossa kasvattaja huolehtii kasvatuskumppanuuden syntymisestä, ja jo ensimmäisissä kohtaamisissa lapsen nähdäksi tulemisesta ja yksilönä tunnistamisesta.

Tutkimustuloksista ilmeni vanhempien pitäneen omahoitajuutta hyvänä asiana. Koettiin hyvänä, että yksi henkilö huolehtii tietystä lapsiryhmästä. Omahoitajuus tuli esille myös luottamuksellisten keskustelujen synnyssä. Koettiin, ettei työntekijän vaihtuessa viitsi kertoa samoja henkilökohtaisia asioita uudestaan, jos on puhunut niistä jo edellisen kanssa. Sellaisen, jonka kanssa oli tullut jo hyvin toimeen. Haastattelujen, eli aineiston keräämisen aikaisessa Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (Päivähoidon johtoryhmä 2011, 14) painotetaan omahoitajuuden tukevan kasvatuskumppanuutta, koska on luontevampaa keskustella aina saman henkilön kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä (Alila & Eskelinen 2014, 10.) tutkittiin vanhempien ja lasten ajatuksia varhaiskasvatuspalveluista ja niiden kehittämisestä. Selvityksen tulosten mukaan vanhemmat kaipaavat enemmän ja pysyvämpää henkilökuntaa. Tämän tutkimuksen vanhemmat kokivat työntekijöiden vaihtuvuuden olevan kuitenkin kohtuullista.

Aloitusvaiheen keskusteluista oli erilaisia kokemuksia. Osan kanssa oli keskusteltu paljonkin, mutta osa jäi kaipaamaan enemmän tietoa ja keskustelua. Tuloksista ilmeni vanhemman hämmästyks ja tyytyväisyys suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteisiin, kun painotus on ihmisen sosiaalisen käyttäytymisen opettamisessa tieteiden sijaan. Toisaalta ilmeni myös toive, että aluksi kerrottaisiin perusasioita, kuten mitä päiväkotia tarkoittaa, mitä siihen sisältyy ja mitkä ovat henkilökunnan oikeudet ja velvollisuudet. Oli myös ongelmana, ettei vanhempi tiennyt mitä kysyä. Kuittinen & Isosävin (2013, 85,128) mukaan muualta Suomeen muuttaneille vanhemmille erilaisten palveluiden toiminnan ja tavoitteiden ymmärtäminen saattaa tuottaa erityisiä haasteita ja tiedon puute voi olla perustavanlaatuisia. Jos vanhemmat eivät ymmärrä, niin he eivät välttämättä osaa kysyäkään. Tiedon puutetta voi olla esimerkiksi työntekijöiden työtehtävistä sekä itsensä ja työntekijöiden laillisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Voidaan siis todeta, että on erittäin tärkeää keskustella aloitusvaiheessa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kanssa suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, etenkin jos se ei ole heille entuudestaan tuttua.

Vanhempien ja kasvattajien väliset tarinat lapsesta synnyttävät ja rakentavat vanhempien luottamusta päiväkotiin. On tärkeää, että vanhempi saa kuulla kasvattajalta juuri heidän lapsensa päivästä. (Salminen & Tynninen 2011, 35.) Tuloksista ilmeni sekä tyytyväisyyttä että tyytymättömyyttä lapsen päivästä keskusteluihin. Kerrottiin varhaiskasvattajien kertovan todella tarkasti esimerkiksi lapsen suomen kielen oppimisesta ja päivän kuulumisista, mutta toisaalta joidenkin henkilöiden välinpitämättömyydestä ja haluttomuudesta kertoa lapsen päivästä. Tuloksista ilmeni sekä tyytyväisyyttä että tyytymättömyyttä päivittäisten keskustelujen määrään ja riittävään aikaan. Säävälän (2013, 131) mukaan vieraskieliselle vanhemmalle tulisi varata tavanomaista enemmän aikaa.

Vanhemmat olivat tyytyväisiä varhaiskasvattajiin yhtä varhaiskasvattajaa koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta. Heidän yhteistyötaitojaan vanhempien kanssa keuhuttiin ja lasten kasvatuksen osaamista arvostettiin. Koettiin varhaiskasvattajien ymmärtävän, kuuntelevan, tukevan ja kunnioittavan vanhempia. Perheenjäsenet kokivat voineen olla omia itsejään päiväkodissa ja lasten olevan turvallisissa käsissä. Tuloksista ilmeni myös vanhempien voivan sanoa oman mielipiteensä ja tunteensa, jos jokin asia mietitytti. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 17–19) mukaan kasvatuskumppanuuden tavoitteena on syventää vanhempien ja kasvattajien kohtaamisia. Ne syvenevät, kun keskustelut ovat aidosti dialogisia ja lapsen asiat jaetaan kunnioittavassa, tasavertaisessa ja avoimessa vuoropuhelussa. Varhaiskasvattajat sitoutuvat toimimaan kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden mukaisesti lasten ja heidän perheidensä kanssa. Kasvatuskumppanuus on työntekijän ammatillinen asenne ja omaksuttu toimintakäytäntö. Tuloksista ilmennyt huono kokemus ja haluttomuus olla vanhempien kanssa tekemisissä ei ollut kasvatuskumppanuuden mukainen, mutta muut vanhempien kuvaamat kokemukset kertoivat vanhempien ja henkilöstön välisestä luottamuksesta, avoimuudesta, tasavertaisuudesta sekä vanhempien kuulemisesta.

Vanhemmat olivat tyytyväisiä kasvatustietoihin. Niissä verrattiin vanhempien ja varhaiskasvattajien tietämystä lapsesta ja varhaiskasvattajat pitivät vanhemmat ajan tasalla lapsen kehityksestä ja edistyksestä. Alasuutarinkin (2010, 59) tutkimuksesta ilmeni vanhempien ajattelevan kasvatustietoa tiedon saamiseksi ja kasvatusta koskevaksi neuvotteluksi. Keskeinen merkitys vanhemmille oli tiedon saaminen lapsen päiväkotiarjesta sekä asiantuntija-arvion ja näkemyksen saaminen lapsesta päiväkodissa. Karilan (2006, 104–107) mukaan kasvattajien ja vanhempien vuorovaikutuksessa on monesti panostettu aloitusvaiheeseen ja luottamuksen saavuttamiseen, mutta vuorovaikutussuhteen kehittyminen ja lujittuminen on jäänyt vähemmälle huomiolle. Kasvatustietoisuus on keskeisiä kasvatuskumppanuuden syventymiselle ja kehittymiselle. Yhteinen

toiminta, kuten ongelmanratkaisu, voi viedä laadullisesti syvemmälle tasolle ja jaettuun kasvatustehtävään. Tutkimuksen tuloksien mukaan kasvatuskumppanuus oli myös kehittynyt. Vanhempien huolia oli kuunneltu, lapsen tuen tarpeisiin oli saatu apua ja erimielisyyksissä oltiin päästy yhteisymmärrykseen. Myös kasvatustaluteluissa oli keskusteltu avoimesti.

Lasten kasvuympäristöt ja niiden vaatimukset poikkeavat eri puolella maailmaa. Ympäristöön sopeutumisen myötä myös lasten kasvatuksissa on eroavaisuuksia. Lasten hoidon käytännöt ovat kulttuurin, ympäristön ja yhteisön muodostamia laajoja kokonaisuuksia, jotka ohjaavat tapaa olla lasten kanssa. Tarkoitus on sosiaalistaa lapsia juuri oman yhteisön jäseniksi. Tarjotaan lapsille sellaista kasvatusta, jonka avulla elämästä selviää omassa yhteisössä ja joka edistää moraalisesti oikeana pidettyä kehitystä. (Kuittinen & Isosävi 2013, 79–80.) Haasteita kasvatukseen tuotti perheiden monikulttuurisuus, jos kulttuurit ja yhteisöt, joissa pitäisi elää, poikkesivat paljon toisistaan. Koettiin lapsen oppivan Suomessa todella normaaleja asioita, mutta jos perhe palaisi synnyinmaahan, lapsen olisi vaikea selviytyä.

Säävälän (2013, 121) mukaan kulttuurisiin itsestäänselvyksiin heijastuu ajatukset oppimisesta ja sen tukemisesta. Suomessa lapsilähtöinen käsitys näkee lapsen aktiivisena tiedonhankkijana ja itsenäistyvänä yksilönä. Monissa muissa maissa lapset kasvavat muiden kuin itsensä asettamien tavoitteiden mukaan auktoriteetin ohjaamina ja suojelemina. Toinen ero kasvatuskäsityksissä on kuritusväkivalta. Lapsilähtöisessä ajattelutavassa se ei ole hyväksyttävää missään tilanteessa, mutta aikuislähtöisessä se on oikeutettua, jos se johtaa kasvatuksellisiin päämääriin. Tutkimustuloksista ilmenneitä kulttuurisia eroavaisuuksia oli esimerkiksi lapsen vapaudessa päättää itse asioista ja tavassa rangaista lapsia. Myös koulujen alkamisiät vaihtelivat, samoin lasten ohjaamisen tavat. Toisaalta tuloksista ilmeni myös pitkään Suomessa olleen vanhemman integroituneen yhteiskuntaan ja kasvatustaluteluja olevan samat päiväkodin henkilöstön kanssa.

Kulttuurisista eroista huolimatta varhaiskasvattajat kunnioittavat hyvin perheiden tapoja elää. Varhaiskasvattajilla oli myös kulttuurista ymmärrystä ja vanhemmat arvostivat sitä. Kuittisen ja Isosävin (2013, 87) mukaan kunnioitus, uteliaisuus, avoimuus ja arvostelematta kysyminen sekä yhdessä pohtiminen ovat parhaita tapoja selvittää maahanmuuttajataustaisen asiakkaan tapoja ja uskomuksia. Kaikkia kulttuureja ei kuitenkaan tarvitse tuntea, eivätkä liialliset yleistyksiset tavoista eri kulttuureissa ole hyödyllisiä. Kulttuuritietoisuus on kuitenkin tärkeänä lähtökohtana perheen kuulluksi ja kohdatuksi tulemisen kokemiselle. Tutkimuksen tuloksista ilmeni sekä henkilöstön että vanhempien tuntevan kulttuurisia eroavaisuuksia ja olevan avoimia niiden suhteen. Poikkeuksen

teki, kun vain osa henkilöstöstä oli kiinnostunut kulttuurista ja kun vanhemmilla itsellään ei ollut aikaa keskustella kulttuureista.

Vanhempia osallistettiin monin tavoin omaa lasta koskevissa asioissa. Heitä pyydettiin kertomaan toiveita, joita henkilöstö voisi toteuttaa. Varhaiskasvattajat auttoivat perheiltä tulleiden tavoitteiden saavuttamisessa. Vanhemmilta myös kysyttiin erilaisista toiminnoista ovatko ne perheen kulttuurille soveliaita. Halmeen ja Vatajankin (2011, 71) mukaan uusista kulttuureista tulevia perheitä kohdassa tulee etsiä menetelmiä tasavertaisuuden toteutumiseksi ja vanhempien osallisuuden lisäämiseksi. Tulee jättää tilaa perheen omalle näkemykselle ja toiveille sekä vahvistaa perheen itsestä elämää ja päätöksentekoa. Tuloksista ilmeni omaa lasta koskevan päätöksenteon ja osallisuuden toteutuneen hyvin ja vanhempien kokeneen olevan tasavertaisia varhaiskasvattajien kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 20) kerrotaan inklusiivisesta toimintakulttuurista, jossa edistetään kaikessa toiminnassa yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta. Myös huoltajien mielipiteitä, näkemyksiä ja aloitteita arvostetaan. Huoltajien ja lasten osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vahvistaa osallisuutta. Tutkimuksen tuloksista ei voida päätellä toteutuuko vanhempien osallistuminen päiväkodin tai ryhmän toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Tulosten mukaan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta ei oltu keskusteltu. Siitä joko ei tiedetty ollenkaan, tai siitä ei oltu keskusteltu, koska se oli vaikuttanut hyvältä. Vanhempia oltiin kuitenkin osallistettu pyytämällä heitä kertomaan heidän omista kansallisista juhlistaan, jotta päiväkodissa voitaisiin juhlia niitä yhdessä. Tuodaan perheen kulttuuria myös toisten lasten tietoisuuteen. Tuloksista ei ilmennyt muita toiminnan suunnitteluun tai toteutukseen liittyviä vanhempia osallistavia kokemuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksenkin (Alila & Eskelinen 2014, 10. Viitattu 9.5.2019) tuloksista ilmeni, ettei vanhempien tai lasten osallisuus toteudu varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa eikä kehittämisessä.

Varhaiskasvatuksen laatua parannetaan vanhempien osallisuutta lisäämällä. Osallisuus paranee kuulemalla vanhempia ja parantamalla heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Vanhempien tulisi saada osallistua toimintaan, ottaa kantaa järjestämiseen liittyvissä asioissa, sekä heillä pitäisi olla mahdollisuus verkostoitua muiden vanhempien kanssa. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi ja Siimes 2016, 230.) Tutkimuksen tulosten mukaan vanhemmat osallistuivat päi-

väkodin yhteisiin juhliin, mutta ne olivat enimmäkseen lasten ja vanhempien juhlia. Niissä ei verkostoiduttu toisten vanhempien kanssa. Oltiin järjestetty myös pieni tapahtuma pienelle porukalle, jossa vanhemmat voivat tavata toisiaan. Tuloksista ei ilmennyt muita päiväkodin puolelta tulevia verkostoitumisen mahdollisuuksia. Se, kuinka paljon verkostoimattomuus haittaa vanhempia, voi ilmeisesti riippua myös vanhempien tilanteesta. Jos vanhemmilla on muutoin suhteita joko suomalaisiin tai muihin maahanmuuttajataustaisiin, niin vanhemmat eivät välttämättä niin paljoa kaipaa kontaktia päiväkodin muihin vanhempiin. Kotoutumista kuitenkin parantaisi, jos maahanmuuttaja onnistuisi solmimaan ystävyysuhteita valtaväestön edustajiin ensimmäisinä vuosina maahanmuuton jälkeen (Schubert 2013, 63). Päiväkotijärjestelmä ja varhaiskasvatus voisivat olla avainasemassa mahdollistamassa maahanmuuttajien ystäväyhteyksien solmimista valtaväestön kanssa. Voisi järjestää tapahtumia, joissa perheet voivat tavata toisiaan.

Tuloksista ilmeni alkuaikojen ongelmia, kun vanhemmat eivät tunteneet muita samaa kieltä puhuvia eivätkä tienneet päiväkodin ulkopuolisista aktiviteeteista. Tällöin kaivattiin päiväkodin henkilöstöltä tietoa erilaisista harrastusmahdollisuuksista, aktiviteeteista ja tapahtumista. Tieto aktiviteeteistä oli tärkeää perheille, ja he mielellään olisivatkin osallistuneet tapahtumiin, kuten sirkukseen, jos heillä olisi ollut tietoa siitä. Tietoa sai enimmäkseen kavereilta, sattumalta ohi ajamalla tai nykyisin myös internetistä. Kaikki eivät kuitenkaan välttämättä osaa hakea tietoa internetistä. Haastattelujen aikana tietoa ei välttämättä ole ollutkaan niin paljoa tarjolla varsinkaan muilla kuin suomen kielellä. Lisäksi jos suhteita muihin vanhempiin ei ole, niin ei ole kavereita, joilta tietoa voisi saada.

Tuloksista ilmenikin kehitysehdotuksena, että päiväkotijärjestelmä voisi lähettää esimerkiksi sähköpostitse tiedotuksia ja mainoksia erilaisista lapsille tai perheille suunnatuista tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista. Myös Halme ja Vataja (2011, 73) kirjoittavat, että maahanmuuttajaperheitä tulisi ohjata harrastuksiin ja luomaan kontakteja ja ystävyysuhteita. Päiväkodin työntekijät voisivat yhdessä pohtia vanhempien kanssa lapsen kiinnostuksiin sopivia harrastuksia ja kertoa milloin ja missä ilmoittautumiset tapahtuvat. Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat olivat itse aktiivisia tiedon hakemisessa, mutta heidän oli silti aluksi vaikea löytää sitä. He kaipasivat tietoa päiväkodista.

Vanhemmat olivat siis pääosin tyytyväisiä yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen varhaiskasvattajien kanssa. Vanhemmat pystyivät luottamaan varhaiskasvattajiin ja suhteet olivat tasavertaisia ja kunnioittavia. Vanhemmat kokivat tullessaan kuulluksi. Poikkeuksen teki varhaiskasvattaja, joka pelkäsi maahanmuuttajataustaista vanhempaa, eikä halunnut olla missään tekemisissä vanhem-

man kanssa. Varhaiskasvattajien ammatillisella osaamisella, positiivisella asenteella ja hyvillä vuorovaikutustaidoilla oli merkitystä vanhempien ja varhaiskasvattajien välisen luottamuksellisen suhteen muodostumisessa. Kasvatuskeskusteluihin oltiin tyytyväisiä.

Kehitettävää olisi päivittäisissä kohtaamisissa, sillä vanhemmat toivoivat syvällisempää tietoa lapsensa päivästä. Lapsen päivästä keskusteluihin liittyi myös kiire ja ajan puute. Ajan puutteen ongelmia oli sekä henkilöstöllä, että vanhemmilla. Niitä oli päivittäisten keskustelujen lisäksi myös päiväkodin aloitukseen ja suomalaisesta kulttuurista käytäviin keskusteluihin liittyen. Kielellisiä ongelmia oli päiväkotiin hakiessa ja päivittäisissä kohtaamisissa jos paikalla ei ollut vanhemman kanssa samaa kieltä osaavaa henkilöä paikalla. Vanhempien osallisuus toteutui omaa lasta koskevissa asioissa, ja vanhemmat osallistuivat päiväkodin juhliin, mutta tuloksista ei ilmennyt vanhempien olevan osallisia varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, arviointiin tai kehittämiseen. Lisäksi toivottiin tietoa erilaisista päiväkodin ulkopuolisista tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista päiväkodilta.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut todella pitkä prosessi. Aihetta valitessa tiesin, että haluan tehdä jotain varhaiskasvatukseen liittyvää. Monikulttuurisuudesta ja maahanmuuttajataustaisista vanhemmista minulla ei ollut juurikaan kokemusta, mutta tiesin, että kohtaan heitä työelämässä. Aihetta pohdin pitkään ja lopulta se asettui mieleiseksi. Muotoutui kiinnostus tutkia, millaisia kokemuksia maahanmuuttajataustaisilla vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Vahvistusta aiheen valinnalle sain, kun tutkin lisää siitä kirjoitettua teoretietoa ja tutkimuksia. Aihetta ei oltu kovin paljoa tutkittu, ja aihe oli ja on edelleen ajankohtainen. Valitsin mielestäni mielenkiintoisimman näkökulman aiheen tutkimiseen, vaikka tiesinkin sen olevan haastava. Helpompi olisi ollut esimerkiksi haastatella varhaiskasvattajia, mutta halusin kuulla asiakkaiden, eli vanhempien kokemuksia.

Päädyin keräämään aineiston teemahaastatteluilla ja analysoimaan sen teoriaohjaavalla sisälönanalyysilla. Olen tyytyväinen aiheen valintaan ja valitsemini metodeihin. Tosin analysoinnin olisi voinut tehdä myös teemoittelemalla. Se olisi ollut nopeampi tapa analysoida. Tutkimuksen tekemisen myötä avoimuus erilaisten kulttuurien kohtaamiseen vahvistui. Tutkimuksesta on myös hyötyä maahanmuuttajataustaisille vanhemmille. Se edistää heidän osallisuuttaan, ja heidän kokemukset huomioimalla voidaan myös ehkäistä syrjäytymistä varhaiskasvatuksessa. Tulosten mukaan vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä varhaiskasvattajiin ja kasvatuskumppanuuteen, mutta kehitettävääkin oli.

Opinnäytetyön prosessi keskeytyi usein ja siihen tuli pitkiä taukoja. Keskeytyksistä huolimatta halusin tehdä tutkimuksen loppuun. Pitkien keskeytyksien jälkeen oli tosin aina vaikeampi ja hitaampi aloittaa uudelleen. Tauko vaati myös uuden perehtymisen aiheeseen. Teoreettisen viitekehyksen ja tutkimussuunnitelman kirjoittamiseen meni paljon aikaa. Viitekehys ehti myös osin vanhentua ja sitä piti päivittää. Tutkimussuunnitelman tekemisessä meni paljon aikaa. Halusin ymmärtää kunnolla ja luinkin hyvin paljon tutkimuksen aiheesta, tutkimusmetodeista, analysointitavoista ja muista tutkimukseen liittyvistä asioista. Opin myös itsestäni millainen tiedon hankkija olen. Minulla täytyy olla kokonaiskuva ja ymmärrys aiheesta ennen kuin kykenen tarkemmin prosessoimaan ja kirjoittamaan. Se on hitaampaa, mutta sillä tavoin opin paremmin.

Mietin pitkään haastateltavien löytämisen haastetta. Olin yhteydessä päiväkoteihin, mutta samaan aikaan kollegani kertoi tuntevansa yhden vanhemman, joka sopii kriteereihin ja saattaisi suostua haastatteluun. Päiväkotien kautta kriteereihin sopivien haastateltavien saanti vaikutti hyvin epävarmalta, joten päädyin lumipallo-otantaan ensimmäisen haastateltavan löydyttyä. Tiesin siinäkin olevan riskit, ettei haastateltavia löydy. Jälkeenpäin pohdin, että paras vaihtoehto olisi voinut olla yhteistyö usean päiväkodin kanssa, jotta tarvittavat haastateltavat löytyisivät kerralla. Silloin ei myöskään olisi sitä ongelmaa, että vanhempien kokemukset kohdistuvat vain yhteen päiväkotiin ja tiettyihin varhaiskasvattajiin. Vanhemmat eivät välttämättä kehtaisi kertoa kokemuksistaan rehellisesti, jos julkaistaisiin myös tieto päiväkodista. Ei myöskään ollut yhtään varmaa olisiko yhdestä päiväkodista löytynyt tarpeeksi montaa haastateltavaa.

Ensimmäisen haastateltavan sain kollegan kautta, mutta toista haastateltavaa etsiessä tutkimukselliset haasteet kasvoivat. Ensimmäisen haastateltavan kautta sain vinkin henkilöstä, jonka kautta voisin löytää seuraavan. Hän kutsui minut käymään maahanmuuttajataustaisille naisille suunnatussa toiminnassa, jota hän ohjasi. Voisin siellä suoraan kysyä äideiltä haluaisiko joku tulla haastateltavaksi. Menin paikalle ja huomasin, että monet puhuivat siellä englantia eivätkä osanneet suomea. Suomea osaavat eivät sopineet muihin haastattelukriteereihin, mutta yksi englantia puhuva kiinnostui ja kertoi, että voisin haastatella hänen miestään. Ajankohdaksi hän ehdotti, että haastattelin heti toiminnan jälkeen heidän kotonaan. Olin valmistautunut haastattelemaan nopeallakin aikataululla ottamalla mukaan kaikki tarpeellinen haastatteluja varten, mutta minulla ei ollut mitään materiaalia englanniksi. Toiminnan loppumiseen oli vielä noin tunti aikaa, joten menin tilan ulkopuolelle kirjoittamaan itselleni muistiin haastattelurungon sanastoa englanniksi.

Jälkeenpäin ajateltuna oli liian impulsiivista suostua englanninkieliseen haastatteluun tunnin varoitussajalla, sillä minulla ei ollut mitään englanninkielistä materiaalia valmiina. Olisi ollut järkevämpää sopia haastatteluajankohhta myöhemmäksi ja valmistautua kunnolla englanninkieliseen haastatteluun. Haastatteluun suostumisen lupalomake olisi ehdottomasti pitänyt olla myös englanniksi ja haastattelua olisi helpottanut, jos olisin valmistautunut haastatteluun paremmin. Mitään katastrofaalista ei kuitenkaan sattunut ja haastattelu sujui yllättävän hyvin. Haastattelutilanne tuli niin nopeasti, että en ehtinyt jännittämään. Haastattelu odotellessa keskityin vain siihen, että selviän haastattelusta englanniksi. Paremmin valmistautumalla olisin kuitenkin voinut saada syvällisempää tietoa ja olisi tehnyt haastatteluun suostumisesta myös eettisempää ja luotettavuudesta parempaa. Toista englanninkielistä haastatteluja varten ehdin valmistautua paremmin, mutta ensimmäinen haastattelu oli jo opettanut paljon. Tiesin kykeneväni toiseenkin.

Palkkiota en luvannut haastateltavia etsiessä, jotta kukaan ei osallistuisi pelkän palkkion toivossa. Tarjosin haastattelujen jälkeen suomalaisen suklaalevyn haastateltaville kiitokseksi, mutta kaikki eivät sitä halunneet ottaa vastaan. He kokivat jäävänsä velkaa, jos ottaisivat sen vastaan. Heidän kulttuurin mukaan pitäisi tarjota jotain konkreettista, kuten ruokaa takaisin haastatteluvastausten lisäksi. Itse ajattelin, että he antavat paljon, kun osallistuvat haastatteluun ja suklaalevy olisi ollut pieni kiitos heille. En huomannut etukäteen ajatella, että tällainen kulttuurinen eroavaisuus voisi olla, että ”kiitoslahja” ei heillä voi olla aineellista, kun haastatteluihin osallistuminen oli suullista. Kunnioitin heidän tapaansa ajatella tarjoamisesta ja velkaa jäämisestä.

Haastattelujen jälkeen litteroin heti aineiston ja aloitin analysoinnin. Litteroidessa ei ollut suurempia ongelmia. Kuuntelin nauhoja monia kertoja ja varmistin vielä sanojen merkityksiä ja oikeinkirjoitusta sanakirjoista. Haasteena tässä vaiheessa oli, että aineistoa oli suomeksi ja englanniksi. Ohjauskeskusteluissa keskusteltiin kaksikielisen aineiston tuomista haasteista ja sain vahvistuksen, miten jatkaa eteenpäin. Litteroidun tekstin vanhempien kokemukset jaoin ajatuskokonaisuuksiksi eli analyysiyksiköiksi. Pelkistin ne suomenkieliseksi merkityksiköiksi pitäen alkuperäisen ilmauksen ja asiayhteyden mukana. Litteroidusta tekstistä jäi tässä vaiheessa vain selkeästi tutkimukseen liittyvät ilmaukset pois. Myöhemmin analysoidessa rajasin myös taustatietoihin liittyvät ilmaukset syrjään. Haasteena tässä vaiheessa oli se, etten voisi käyttää alkuperäisiä ilmauksia tuloksia esitellessä, ettei yksi vastaaja erotu muista. Alkuperäiset ilmaukset olisivat tuoneet uskottavuutta ja luotettavuutta tutkimukselle, sekä selkiyttäneet ja elävöittäneet tulosten esittämistä, mutta päädyin alkuperäisten ilmausten pois jättämiseen eettisistä syistä.

Aineiston analysointi oli mielenkiintoista, mutta todella aikaa vievää. Analysointi keskeytyikin pitkäksi aikaa. Tauot analysoinnin aikana vaativat uudelleen haastattelujen kuuntelut ja litteroituun tekstiin perehtymiset ennen kuin analysointia pystyi jatkamaan. Analysoinnin aikana, sekä paperisena että tekstitiedostoissa, palasin lukuisia kertoja litteroituun tekstiin tarkastamaan alkuperäisiä ilmauksia ja litteroitua kokonaista tekstiä, jos tuntui, että jokin sopisi useampaan luokkaan. Palasin myös taaksepäin aina kun tuntui, että oli vaikea edetä, ja arvioin aineistoa yhä uudelleen ja uudelleen syventääkseni ymmärrystäni. Vaikeuksia minulle tuotti luokittelu. Tuntui, että monet merkityksiköt kuuluisivat niin moneen luokkaan ja aineiston voisi luokitella niin monella eri tavalla. Kokeilinkin useita eri tapoja, eli tavallaan palasin aineiston analysoinnissa useasti alkuun ja analysoin uudestaan. Päätösten tekeminen oli vaikeaa ja halusin olla varma, että tulkintani ja käsitteellistämiseni vastaisi tutkittavien käsityksiä. Toisaalta minulla oli myös ennako-oletuksia, sillä olin itse

perehtynyt kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön käsitteisiin ja muodostanut haastattelujen teemat lukemani teorian tiedon perusteella. Joku toinen voisi saada eri tavalla painottuneet tulokset. Varsinkin jos ennako-oletukset olisivat erilaisia. Lopulta päädyin kokoamaan luokitellun aineiston teemoista tulevien pääluokkien alle. Aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä tulokset olisivat voineet ryhmittä ja painottua eri tavalla. Teemoittelemalla tulokset olisivat voineet olla hyvin lähellä nykyisiä tuloksia, sillä pääluokat muodostuivat lopulta teemoista.

Raportin kirjoitusta aloittaessa moni asia oli jo muuttunut niin varhaiskasvatuksessa kuin ammattikorkeakoulun opinnäytetyön suosituksissa ja ohjeissa. Oli ilmestynyt uusi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja käytäntöjä oli muutettu varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyössä suositeltavat analysointitavat ja kirjallisen raportoinnin ohjeet olivat muuttuneet. Haastattelujen teemat oli kuitenkin suunniteltu ja aineisto kerätty edellisen varhaiskasvatussuunnitelman ja käytäntöjen aikaan, joten en voinut jättää vanhentunutta suunnitelmaa ja viitekehystä kokonaan huomioimatta. Muutokset monimutkaistivat raportointia ja pidensivät raportin kirjoittamiseen kuluvaa aikaa.

Tuloksia kirjoittaessa huomasin, että olin tehnyt analysoinnin turhankin tarkasti ja jäänyt pohtimaan liian kauaksi aikaa liian pieniä asioita. Olin myös jakanut aineiston ehkä liiankin pieniksi merkityksyksiköiksi. Jokaista kokemustakaan ei pysty eikä ole tarkoituskaan kirjoittaa tuloksiin. Tuloksia kirjoittaessa minua myös harmitti, kun minulla ei ollut alkuperäisiä ilmauksia, joita kirjoittaa tulosten tueksi. Onnistuin kuitenkin tavoitteessani tuottaa tietoa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa. Kielelliset ja kulttuurilliset haasteet huomioon ottaen tulokset vastasivat hyvin tutkimuskysymykseen. Tulokset jäivät kuitenkin osin pintapuoliseksi ja niissä korostui varhaiskasvattajien toiminta, eivätkä vanhemmat kertoneet kovin paljoa omista rooleistaan.

Tulosten vajavaisuudet voivat johtua siitä, että en ole onnistunut kysymään haastateltavilta tarpeeksi lisäkysymyksiä. Toisaalta siihen voi liittyä se, että tulemme eri kulttuureista ja arvotamme maailmaa ympärillämme eri tavalla. Kuten yksi haastateltavakin kertoi, että jotkut asiat vaikuttavat olevan tärkeitä suomalaisille, mutta hänelle ne eivät ole tärkeitä ja päinvastoin. Vanhemmilla saattoi olla joitakin asioita teemojen ulkopuolelta, joista halusivat puhua ja jotkut asiat, joista olin teemoja rakentanut eivät kiinnostaneet heitä juurikaan. Annoin heidän puhua heille tärkeistä asioista, mutta palasin niistä keskusteltuamme takaisin rakentamiini teemoihin. En jättänyt analysointivaiheessaan pois heidän kertomia hieman teemojen rajoille meneviä asioita. En ollut esimerkiksi kirjoittanut

teemarunkoon mitään päiväkodin ulkopuolisten asioiden tiedottamisesta. Tuloksista kuitenkin ilmeni vanhempien kaipaavan tietoa erilaisista tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista. Tulos oli mielenkiintoinen ja tuloksen merkittävyydelle löytyi tukea myös kirjallisuudesta. Jatkotutkimuksena voisi olla: Miten päiväkotitukea maahanmuuttajataustaisten ystävystymistä valtaväestön kanssa?

Tuloksista ilmeni vanhempien olevan tyytyväisiä varhaiskasvattajiin ja kasvatuskumppanuuteen yhtä työntekijää koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta. Vanhempien kuvailujen perusteella varhaiskasvattajat ja vanhemmat kunnioittivat toisiaan. Varhaiskasvattajat kuuntelivat, ymmärsivät, tukivat, rohkaisivat sekä välittivät perheen kulttuurista. Vanhemmat arvostivat varhaiskasvattajien ammatillisuutta ja vuorovaikutustaitoja. On silti mahdollista, että vanhemmat eivät kehdanneet kertoa kaikkea. Eri kulttuureissakin on eroja, mistä voidaan keskustella ja mistä vaietaan. Haastatte- luissa minulla ei kuitenkaan tullut tunnetta, että vanhemmat salaisivat jotain. Vaikutti siltä, että he aidosti arvostivat varhaiskasvattajia.

Tuloksista ilmenneet kehitysehdotukset olivat konkreettisia, kuten englanninkielinen internet- sivusto, lisää tietoa lapsen päivästä, suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja harrastusmahdollisuuksista, sekä enemmän aikaa tutustumiseen ja keskusteluille. Niihin olisi helppo tehdä parannuksia. Parannukset toki vaatisivat resursseja ja työntekijöiden aikaa, mutta eivät olisi mahdottomia. Tosin joskus esimerkiksi ajan puute voi olla resursseista johtuvaa, mutta joskus myös ajattelematto- muutta tai ajan antamisen tärkeyden tiedostamattomuutta.

Tutkimuksellisia haasteita aiheutti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivittyminen. Kasvatuskumppanuuden käsitettä ei enää käytetä uudessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Siinä kuitenkin kerrotaan vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Monin osin vanhan suunnitelman kasvatuskumppanuus ja uuden suunnitelman vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ovat samankaltaiset. Viitekehuksesta ilmenee suunnitelmien eroavaisuuksia, kuten pitkäkestoisen omahoitajuuden vaihtuminen vain alkuaajan vastuukasvattajuudeksi sekä vanhempien roolin muuttuminen omaa lasta koskevissa asioissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat varhaiskasvatusta. Jos ne ohjaavat kirjaimellisesti myös varhaiskasvattajien toimintatapoja, niin olisiko tulos erilainen, jos haastattelut olisi tehty uuden suunnitelman aikaan? Uuden suunnitelman aikaiset kokemukset olisivat mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe.

Opinnäytetyöprosessi kehitti tutkimuksellista kehittämisosaamistani. Ymmärrän tutkimusten käytäntöjä, prosesseja ja tarkoituksia paremmin. Tutkimusten avulla saamme tietoa. Ilman tutkimuksia

emme osaisi kehittää myöskään palveluitamme eikä meillä olisi muuta kuin omakohtaista tietoa. Tutkiminen vaatii avoimuutta tutkittavaa asiaa kohtaan. Ennen opinnäytetyön tekemistä tieteellinen tutkimusprosessi oli minulle tuntematon, eikä se kiinnostanut minua juurikaan. Kun itse opin tutkimusprosesseja, kohtasin haastateltavia, analysoin ja raportoin, niin minulle aukesi tutkimusten haastava, mutta mielenkiintoinen maailma. Koen myös kehittyneeni itsenäisessä työskentelyssä ja oppineeni luottamaan omaan osaamiseeni. Tutkimuksen tekeminen myös kehitti oman näkemyksen perustelun ja kriittisen palautteen vastaanottamisen taitoja sekä oman ajattelun peilaamista toisten näkemyksiin.

Pidin eettisyyttä yhtenä tärkeimmistä asioista koko prosessin ajan. Sitä tuli miettiä etenkin haastateltaviin liittyvissä asioissa, mutta myös kaikessa kirjoittamisessa ja koko prosessissa aiheen valinnasta raportin kirjoittamiseen ja muiden teoksiin viittaamisiin. Eettisyyteen liittyy tietynlainen kunnioitus, arvostus ja tasa-arvo. Tutkimuksiakaan ei voida tehdä hinnalla millä hyvänsä. Eettisyyden pohtiminen tutkimuksen aikana on myös kehittänyt omaa ammattieettistä osaamistani. Eettisyyden tulee kulkea koko ajan mukana myös työelämässä. Asiakkaiden ja työkavereiden oikeanlainen kohdelu vaatii eettisesti kestäviä toimintatapoja.

Tutkimuksen tekeminen mahdollisti erilaisiin ihmisiin ja kulttuureihin tutustumista. Tutkimuksessa on vain pieni otos vanhempien kokemuksia, joten niitä ei voi yleistää, eivätkä tulokset ole siirrettävissä kaikkiin maahanmuuttajataustaisiin vanhempiin. Vaikka vanhempia yhdistää maahanmuuttajatausta, niin he eivät ole samanlaisia eikä heitä voi kulttuuriensa perusteella luokitella johonkin. Jokainen vanhempi ja lapsi tulee kohdata avoimesti ilman ennakkoluuloja myös työelämässä. Stereotyyppioita ei kannata uskoa eikä yleistyksiä voida tehdä minkään taustan perusteella. Taustat saattavat silti auttaa ymmärtämään perheitä ja heidän tapojaan elää. Perheiden kulttuureihin avoimesti tutustuminen on kannattavaa. Haastattelutilanteissa en voinut tutustua lähtömaan kulttuureihin etukäteen, sillä en tiennyt lähtömaita ennen haastatteluja. Toisaalta siitä olisi voinut olla hyötyä. Olisin voinut tutustua kulttuureihin etukäteen ja pyrkiä siihen, etten tee heidän kulttuurilleen röyhkeitä virheitä haastattelutilanteissa. Toisaalta tietämättömyys pakotti minut kohtaamaan ja kuuntelemaan heitä ilman omia niin vahvoja ennakkokäsityksiä. Tiedostaen oman kulttuurini ja taustani vaikutuksen omaan ajattelutapaani ja käyttäytymiseeni.

Kasvatuskumppanuuden ymmärtäminen ja tulokset kasvatuskumppanuuden kokemuksista auttavat ymmärtämään työelämässäkin asiakkaiden tarpeita ja sitä, mitä vaaditaan hyvään yhteistyöhön

ja luottamuksellisen suhteen luomiseen. Haastatteluita tehdessä sain varmuutta myös kohtaamiseen. Koen, että paljon olen oppinut, mutta oppiminen ja oman ammatillisuuden kehittäminen jatkuu aina. Monet asiat, kuten vanhemman kohtaaminen, kuuleminen, luottamus, dialogi, kunnioitus ja osallisuus liittyvät yhteistyöhön taustasta riippumatta. Samoja avoimen kohtaamisen, riittävän ajan antamisen, lapsen päivästä kertomisen, osallisuuden mahdollistamisen ja tiedottamisen toimintatapoja käytetään myös yhteistyössä valtaväestön vanhempien kanssa. Eri vanhemmilla on eri tarpeita, jotka voi saada selville vain avoimella ja kunnioittavalla kohtaamisella ja kuulemalla perhettä.

Raportointi onnistui mielestäni kohtuullisen hyvin. Tein raporttia niin huolellisesti kuin kykenin. Tulosten esittäminen olisi voinut olla kuitenkin selkeämpää ja pohdintaa tulosten osalta olisin voinut kirjoittaa lisää. Toisaalta jos olisin jäänyt parantamaan tulosten esittämistä, niin aika olisi loppunut kesken ja opinnäytetyön valmistuminen olisi pitkittänyt. Kokonaisuudessaan prosessi on ollut mielenkiintoinen ja opettavainen. Vaikka näen edelleen monia parannettavia asioita, niin jossain vaiheessa tulee päästää irti ja sanoa opinnäytetyön olevan valmis. Kiitollinen olen kaikille, joilta olen saanut tukea prosessin aikana.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, P. 2005. Yhteiskuntatutkimuksen etiikasta. Teoksessa A.-H. Anttila, H. Melin, P. Räsänen (toim.) Tutkimusmenetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, J., & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5. painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittellevalle tutkijalle. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 26–44.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Hämeenlinna: Tammi.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, K. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Juva: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2012. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Järvinen, P. & Järvinen, A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A. R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisella näyttämöllä. Väitöskirja. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Kiesiläinen, L. 2001. Vuorovaikutus ammattina. Teoksessa A. Helenius, K. Karila, H. Munter, P. Mäntynen, H. Siren-Tiusanen & S. Kaitila (toim.) Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY, 254–270.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito, työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: PS-kustannus.

Kuittinen, S. & Isosävi, S. 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo, S. Fågel & M. Säävälä (toim.) 2013. Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 78–95.

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 8. uudistettu painos. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.

Laine, T. 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 28-45.

Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. 1985. Naturalistic inquiry. Newbury Park: SAGE Publications.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

Nikander, P. 2010. Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa J. Ruusuvoori, P. Nikander, & M. Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 432–445.

Nummenmaa, A. R. & Karila, K. 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOY.

Opetushallitus. 2016. Määräykset ja ohjeet 2016/17. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.

Pitkänen, P. 2011. Kulttuurien kohtaamisia arjessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Rastas, A. 2005. Kulttuurit ja erot haastattelutilanteessa. Teoksessa J. Ruusuvoori & L. Tiittula (toim.) Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 78–102.

Rauhala, L. 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvoori & L. Tiittula (toim.) Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 22–56.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Salminen, E. & Tynninen, K. 2011. Omahoitajana päiväkodissa – Omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä –. Saarijärvi: Pedatieto Oy.

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo, S. Fågel & M. Säävälä. (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 63–77.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2. tarkistettu painos. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Säävälä, M. 2013. Maahanmuuttajakoti ja koulu yhteistyössä. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo, S. Fågel & M. Säävälä (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 117–133.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Vantaa: Tammi.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. 1.-2. painos. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Internet-lähteet:

Alila, K. & Eskelinen, M. 2014. Vaikuta varhaiskasvatukseen. Vanhempien kuuleminen varhaiskasvatuksen lainsäädäntöprosessissa. Teoksessa Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamistyöryhmän alainen valmisteluryhmä. Vaikuta varhaiskasvatukseen. Lasten ja vanhempien kuuleminen osana varhaiskasvatuksen lainsäädäntöprosessia. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:13. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 9.5.2019, <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75257/tr13.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2018. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n TKI-valiokunnan suositus ammattikorkeakouluille eettisistä ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisesta opinnäytetyöprosessista. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 14.3.2019, http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-opinnaytetoiden-eettiset-suositukset.pdf?_t=1526903222.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2017. Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä 2017. Helsinki. Viitattu 13.3.2019, http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?_t=1526901428.

Oulun kaupungin sivistys –ja kulttuuripalvelut. 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Oulun kaupungin paikalliset linjaukset. Viitattu 22.10.2018, <https://www.ouka.fi/documents/112792/131455/Oulun+kaupungin+varhaiskasvatussuunnitelma+11.5.2017.pdf/04d6ece7-e619-4cf6-8131-a3fcf94f938e>.

Päivähoidon johtoryhmä. 29.9.2011. Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Oululaisen ihmisenalun parraaksi. Viitattu 7.12.2012, http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=c12c37bf-157a-4ce6-a084-48e86f24972e&groupId=112792.

Sisäministeriö. Vastuualueet. Maahanmuutto. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. Viitattu 22.10.2018, <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>.

Hei!

Olen sosionomi-opiskelija Oulun seudun ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyönä haastattelun aiheesta ”Maahanmuuttajataustaisten vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa”. Vanhempien ja päiväkodin välisen yhteistyön toimivuus on tärkeää. Tutkimustiedolla voidaan kehittää kasvatuskumppanuutta enemmän maahanmuuttajataustaisten perheiden tarpeita huomioivaksi. Olen kiinnostunut vanhempien kokemuksista, jotta voin kehittää myös omaa osaamistani tulevana varhaiskasvattajana.

Haastatteluun osallistuminen ei vaadi tietoa kasvatuskumppanuudesta etukäteen, riittää, että vanhemmalla on maahanmuuttajatausta, lapsi on ollut päivähoitossa vähintään noin vuoden ja haastateltava osaa suomen kielellä kertoa kokemuksistaan.

Haastatteluun voi osallistua joko äiti tai isä tai molemmat yhdessä. Tutkimukseen osallistujia haastatellaan kerran alkuvuoden 2014 aikana. Nauhoitan haastattelut, jotta voin käyttää niitä tutkimuksessani. Käsittelen äänitteitä luottamuksellisesti ja tuhoan ne opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen. Haastateltavien nimet tai päiväkodit eivät tule julki missään vaiheessa. Haastatteluun on hyvä varata aikaa noin ½-1½ tuntia.

Soita tai lähetä sähköpostia jos haluat osallistua tutkimukseen. Jos sinulla on kysyttävää, niin ota rohkeasti yhteyttä.

Ystävällisin terveisin,
Outi Lehto
Sosionomi-opiskelija
Puh. *****
E-mail. *****

Suostumuslomake

Haluun osallistua haastatteluun kasvatuskumppanuuden kokemuksista ja annan luvan nauhoittaa haastattelun____

Nimi/nimet: _____

Aika, jonka lapsi/lapset ovat olleet päivähoitossa: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköposti: _____

Allekirjoitus/allekirjoitukset

Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Päivähoidon aloitus ja tutustuminen

- Tutustumiskäynti
- Varhaiskasvatuksen tavoitteet
- Suomalainen päivähoito ja keskustelut esimerkiksi pukeutumisesta ja päiväjärjestyksestä
- Tutustumisaika päiväkotiin
- Omahoitajuus
- Omakielinen materiaali
- Perheen mahdollisuus kysyä ja puhua
- Varhaiskasvattajan kiinnostus perheen kulttuuriin
- Tulkin käyttö
- Riittävästi aikaa

Päivittäiset kohtaamiset

- Henkilöstön antama aika suhteessa perheen tarvitsemaan aikaan
- Kuulumisten vaihtaminen
- Kirjalliset tiedotteet
- Väärinkäsitykset, ristiriidat, erimielisyydet
- Elämäntapojen kunnioittaminen
- Tasavertaisuus henkilökunnan kanssa
- Lapsen päivä päiväkodissa ja kotona
- Mahdollisuus puhua omasta lapsestaan

Kasvatuskeskustelut

- Perheen omat sekä varhaiskasvattajien kasvatuskäsitteet
- Säännölliset keskustelut
- Perheen kulttuurin kunnioitus ja kiinnostus perheen kulttuuria kohtaan
- Kulttuurierot ja jos aiheuttavat väärinkäsityksiä, niin niiden ratkaiseminen
- Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut kahdesti vuodessa
- Ennalta sovitut keskustelut tarpeen vaatiessa
- Erityisen tuen tarpeista keskustelu
- Tulkin käyttö
- Ennakkoluuloihin törmääminen
- Kokemus ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisesta
- Vastavuoroinen keskustelu

Vanhempien osallisuus

- Yhteiset tapahtumat ja juhlat
- Vanhempainillat
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan vaikuttaminen
- Osallistuminen ja vaikuttaminen päivähoiton yksikön suunnitteluun ja toteutukseen
- Perheen toiveet ja ajatukset
- Vanhempien välinen yhteistyö
- Omakieliset vanhempainillat ja keskustelutilaisuudet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet: Kuuleminen, kunnioitus, luottamus, dialogi

TAULUKKO 1. Päiväkodin aloitus ja tutustuminen sekä päivittäiset kohtaamiset

Pääluokka	Yläluokka	Esimerkkejä suomenkielisistä merkitysyksiköistä
Päiväkodin aloitus ja tutustuminen	Päiväkotipaikan löytäminen ja hakeminen	- Ystävä vei vanhemman tutustumaan päiväkotiin. - Internet-sivu olisi hyvä, sillä nykyään yhä enemmän ulkomaalaisia tutkijoita/opiskelijoita tulee hyvien päiväkotien vuoksi.
	Ensitapaaminen ja tutustuminen	-Vanhempi piti todella paljon siitä, että varhaiskasvattajat osoittivat luottamusta lasta kohtaan. - Melko vähän tutustumisaikaa päiväkotiin.
	Omahoitajuus	-Jos on juuri kertonut henkilökohtaisen asian yhdelle varhaiskasvattajalle ja on tullut toimeen hyvin ja tuleekin uusi, niin ei viitsi edes kertoa uudestaan samaa asiaa. -Vanhemman mielestä on hyvä, että lapsella on omahoitaja.
	Tietoa ja keskustelua suomalaisesta varhaiskasvatuksesta	-Vanhemman toiveena, että kerrottaisiin perusasioita päiväkodista, kuten mitä päivähoito tarkoittaa, kuinka kauan lapsi on siellä ja mitä päivähoitoon sisältyy sekä kaikki henkilöstön oikeudet ja velvollisuudet. -Vanhempi oli hyvin vaikuttunut ja koki mahtavana, kun varhaiskasvattaja kertoi, ettei lapsille opeteta esimerkiksi tieteitä tai matematiikkaa, vaan ihmisen sosiaalista käyttäytymistä, joka on tärkeintä yhteiskunnassa. -Vanhemmalla oli ongelmana, ettei tiennyt mitä kysyä.
Päivittäiset kohtaamiset	Lapsen päivästä keskusteleminen	-Aina kun lapsi oppi yhdenkin sanan suomea, varhaiskasvattajat kertoivat sen vanhemmille. -Osa varhaiskasvattajista kertoi lapsen päivästä pinnallisemmin, kuten vain nukkumisesta ja syömisestä. -Päiväkodissa oli yksi työntekijä, joka ei halunnut kertoa vanhemmalle lapsesta tai siitä minkälainen päivä lapsella oli ollut, vaan pakeni nähdessään vanhemmat ja vältteli heitä.
	Päivittäisten keskustelujen määrä/riittävä aika	-Jos oli jotain erityistä, niin varhaiskasvattajat käyttivät enemmän aikaa vanhempiin lapsenhakutilanteissa. -Olisi hyvä, jos varhaiskasvattajilla olisi enemmän aikaa. -Vanhemmilla oli hyvin vähän aikaa jutella.
	Kieli lapsen tuomis- ja hakutilanteissa	-Silloin on ongelma, jos lasta hakiessa paikalla on vain sellainen henkilö, joka ei puhu englantia. -Henkilöstö puhui englantia, vanhemman toista kieltä joka kerta.
	Varhaiskasvattajien ammatillisuus ja osaaminen	-Varhaiskasvattajat ovat alusta asti ymmärtäneet perheen henkilökohtaiset ongelmat ja tilanteen, sekä tukeneet vanhempaa. -Henkilöstö hallitsee lapsiryhmän ohjaamisen. -Henkilöstö kunnioittaa perhettä. -Jotkut varhaiskasvattajat pelkäävät keskustella maahanmuuttajataustaisen kanssa.
	Vanhemman tunteet ja toiminta	-Vanhempi tuntee lapsensa olevan turvallisissa käsissä. -Vanhempi on aina sanonut suoraan tunteensa, jos joku asia ärsyttää tai vanhempi on eri mieltä jostain. -Perheenjäsenet ovat voineet olla omia itsejään.

TAULUKKO 2. Kasvatuskeskustelut ja vanhempien osallisuus.

Pääluokka	Yläluokka	Esimerkkejä suomenkielisistä merkitysyksiköistä
Kasvatuskeskustelut	Keskustelut	-Vanhemman mielestä kasvatuskeskustelut ovat erittäin hyviä lapsen varhaiskasvatukselle -Varhaiskasvattajan ja vanhemman tietämystä lapsesta, ja siitä minkälainen hän on kotona ja minkälainen päiväkodissa, verrataan. -Vanhemman mielestä on hyvä, että varhaiskasvattajat pitävät vanhemmat ajan tasalla lapsen kehityksestä ja edistyksestä.
	Lapsen tuen tarpeet	-Varhaiskasvattaja ja vanhempi ovat keskustelleet erityisen tuen tarpeista ja niihin on saatu apua ja tukea. -Varhaiskasvattajat kuuntelevat, jos vanhempi kertoo lapsen tarvitsevan erityistä tukea.
	Kulttuurien kohtaaminen	-Suomalainen kasvatusta antaa vapauden lapsille miettiä itse ensin ja tehdä sitten, synnyinmaassa aikuinen määrää mitä tehdä. -Nyt lapsi oppii todella normaaleja asioita, mutta milloin ikinä perhe menee takaisin synnyinmaahan, lapsen on vaikea selviytyä siellä. -Henkilöstö kunnioittaa hyvin perheen tapaa elää. -On jotakin toimintaa, joka voi olla hyvä tässä kulttuurissa, mutta ei ole soveliaista muissa maissa.
	Erimielisyydet	-Vanhempi ja varhaiskasvattaja ovat päässeet yhteisymmärrykseen, jos on ollut jotain epäselvyyksiä. -Ei yhtään erimielisyyksiä, väärinkäsityksiä tai konflikteja henkilöstön kanssa.
Vanhempien osallisuus	Varhaiskasvattajien vanhempien osallistava toiminta	-Varhaiskasvattajat pyysivät aina vanhempaa kertomaan, jos vanhemmalla on jotain mielessä, jotta he voivat toteuttaa toiveita. -Varhaiskasvattaja pyysi, että juhlittaisiin yhdessä perheen kansallisia juhlia päiväkodissa.
	Yhteiset tapahtumat ja juhlat	-On todella hyvä, että lapsen esiintyvät juhlissa ja vanhemmat saavat tulla katsomaan. -Päiväkodissa ei ole ollut niin montaa maahanmuuttajataustaisten lasta, että olisi järjestetty maahanmuuttajataustaisille vanhemmille erikseen yhteisiä tapahtumia tai iltoja.
	Vuorovaikutus muiden vanhempien kanssa	-Vanhempi ajatteli aikaisemmin, että muut vanhemmat eivät puhu hänelle, koska hän on maahanmuuttajataustainen. -Toiset vanhemmat eivät yleensä tarjonneet takaisin sitä, mitä perhe on tarjonnut heille. -Vanhemmat eivät tienneet alkuaikoina paljoa toisia vanhempia, jotka puhuvat englantia.
	Päiväkodin ulkopuolisista tapahtumista ja harrastuksista tiedottaminen	-Ensimmäisenä vuonna oli vaikeaa, koska perhe olisi halunnut osallistua ja viedä lapset erilaisiin tapahtumiin, mutta perheellä ei ollut tietoa. -Päiväkoti tietää vanhempien sähköpostiosoitteet, joten päiväkotivoisi lähettää tietoa tapahtumista ja aktiviteeteista vanhemmille.